NUMER 11. ROK II.

ŻYCIE GOSPODARCZE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM GOSPODARCZYM POLSKI ZACHODNIEJ

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 26, III dom ogrodowy, II piętro telefon nr. 13-76, 50-68, 51-13, 50 66. Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 5. października 1923.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 12 złp., półrocznie 6 złp., kwartalnie 3 złp., zagranicą z przesyłką rocznie 16 fr. szw., półrocznie 8 fr. szw., kwart. 4 fr. szw. Numer pojedyń. 50 gr. p.

Treść:

Na drodze ku naprawie Skarbu.

Dotychczasowe plany sanacji skarbu Rzeczypospolitej miały jeden zasadniczy błąd — były obliczone na długi przeciąg czasu. Tymczasem nasze położenie gospodarcze, finansowe oraz położenie Skarbu Państwa wymaga nietylko reformy radykalnej, lecz również szybkiej. Program obecnego Ministra Skarbu p. Kucharskiego odpowiada właśnie tym dwom wymaganiom: przez utworzenie banku emisyjnego ma być dokonana radykalna naprawa naszej waluty, przez pokrycie niedoborów skarbowych sumami z pożyczki zagranicznej, nazwanej konsumpcyjną, ma być wstrzymane dalsze emitowanie banknotów bez pokrycia. Oczywiście plan ten jest o tyle realny, o ile znajdą się środki na ten cel. Ostatnia podróż p. Ministra Skarbu i jego oświadczenia wobec przedstawicieli prasy na konferencji w dniu 27 września br. rokują jaknajlepsze nadzieje, że zagraniczne bankowe sfery pożyczkę sfinansują. Dotyczy to zarówno kapitałów dla banku emisyjnego, których ma dostarczyć grupa finansowa Morgana, jak również pożyczki konsumpcyjnej, która ma być zaciągnięta w pewnym koncernie banków angielskich.

Przez osiągnięcie środków finansowych, przeznaczonych na kapitał dla banku emisyjnego oraz na wyrównanie budżetu Skarbu Państwa, Minister Skarbu będzie mógł przystąpić odrazu do wprowadzenia swych planów w życie. Wykończony już system podatkowy da możność aparatowi skarbowemu doprowadzania do kas skarbowych wpływów, które nasze ustawodawstwo przewiduje, a oszczędności skarbowe niewątpliwie zbawiennie wpłyną na ukrócenie niedoborów budżetowych. W ten sposób w przeciągu krótkiego czasu społeczeństwo nasze może być wyposażone w pieniądz, który będzie w stanie spełnić wszystkie zadania, do których jest w życiu gospodarczem powołany. Nie ulega wątpliwości, że pojawienie się na rynku finansowym zdrowej waluty, waluty, którą posługiwać się będzie całe społeczeństwo, musi wywołać kryzys, którego treścią będzie ustąpienie tych wszystkich objawów gospodarczych, które są skutkiem choroby walutowej.

Myliłby się jednak ten, ktoby spodziewał się, że dzięki zaprowadzeniu zdrowej waluty, położenie gospodarcze kraju i stosunki gospodarcze przybiorą wszystkie cechy stosunków przedwojennych, w których również panowała u nas zdrowa, oparta o kruszec, waluta. Najprzód więc trzeba się liczyć z tem, że przez samo wprowadzenie waluty stałej, skończyć się muszą wszystkie te interesy, których głównym warunkiem powodzenia była spekulacja na spadek marki polskiej.

Spekulację tę pojmować należy w jaknajszerszych granicach. Nie tylko bowiem zanikające już przetrzymywanie towarów, ale praca tak tanim kredytem, że przynosi on częstokroć premję dłużnikowi, choć go dłużnik z pracą produkcyjną nie łączy — musi ustąpić kredytowi, pozbawionemu tych premji. Następnie wzmożone i ściągane w pełnej swej wartości podatki niewątpliwie wpłyną na upadek tych wszystkich przedsiębiorstw, któremi dotychczas kierowali ludzie, nieumiejący liczyć. Powrót do zdrowej waluty bowiem nic innego nie oznacza, jak sumienny rachunek, który musi uwzględnić wszystko, co wchodzi w zakres kosztów produkcji, wszystko, co stanowi obciążenie podatkowe, oprocentowanie kapitału i pracy przedsiębiorcy. Naruszenie którejkolwiek z tych pozycji rachunkowych grozi upadkiem przedsiębiorstwa, natomiast zdrowa kalkulacja prowadzi do trwałego opanowywania rynku i ugruntowania swego warsztatu pracy.

O korzyściach, które odniesie całe nasze życie gospodarcze i społeczne z wprowadzenia zdrowej waluty, mówić nie trzeba, są one jasne i dotyczą każdej dziedziny stosunków państwowych i społecznych. Korzyści te jednak uwarunkowane są tem, żeby społeczeństwo otrzymało takie ilości środków obiegowych, jakie są potrzebne do prawidłowego obrotu, do zasilenia produkcji w odpowiednie kapitały, do zabezpieczenia się od głodu kredytowego. Jest to sprawa najważniejsza i łączy się ściśle z zagadnieniem skarbowem równowagi budżetowej. Nowy Bank Emisyjny ma powstać z kapitałem akcyjnym, wynoszącym od 150 do 200 miljonów fr. szwajc. Dotych-

czasowy nasz cały obieg wynosi około 100 miljonów fr. szwajc. Towarzyszy mu brak kapitałów obiegowych, nie mówiąc o trudnościach niebywałych na rynku kredytowym. Oczywiście suma kapitału akcyjnego Banku Emisyjnego będzie tylko częścią przyszłego naszego obiegu, którego wysokość może być znacznie podwyższona. I pod tym względem reforma walutowa jest zapowiedzią zdrowych warunków pracy dla przemysłu i dla handlu, walczących obecnie z brakiem środków obiegowych i kredytowych.

Kilka liczb jako temat do rozmyślań.

Projekt rządowy, który Ministerstwo Reform Rolnych zacznie niebawem zapewne wprowadzać w życie, przewiduje parcelację 200 000 ha rocznie.

Sprawa parcelacji może być rozpatrywana z najrozmaitszych punktów widzenia, a mianowicie: produkcyjności ziemi, produkcyjności pracy, interesów klasowych, emigracji, liczebności urodzeń, wpływu na budżet skarbu państwa itd. Jak widzimy, temat jest bardzo obszerny i z dzieł, omawiających dotychczas kwestję parcelacji, możnaby skompletować poważną bibljotekę.

Zajmijmy się chwilowo jedną drobną cząstką zagadnienia, to jest pytaniem, czy projekt w zaakceptowanej przez Rząd formie jest ze względów finansowych możliwy do urzeczywistnienia.

Każda reforma gospodarcza wymaga nakładu kapitału, który przy akcie parcelacji kolejno niszczy i tworzy. Zniszczeniu podlegają dworskie zabudowania, sady, ogrody, bruki, niektóre fabryki i maszyny, poczem z kolei zniszczy się wiele osad małorolnych, których przesiedlenie na nowe placówki reforma rolna przewiduje w pierwszym rzędzie, mniej troszcząc się o bezrolnych.

Pierwotny projekt Ministerstwa przewidywał dopełnienie małorolnych gospodarstw do 6 ha (12 morgów według miary przyjętej w Kongresówce), lecz należy przypuszczać, iż przewidziana norma w praktyce okaże się zbyt niska i zostanie podniesiona do mniej więcej 10 ha, co zdaje się być w naszych warunkach mimimalnym warsztatem rolnym, na którym opłaca się praca osadnika i jego rodziny. Możemy się opierać na doświadczeniach, które wynikły skutkiem parcelacji, dokonanych przez króla pruskiego Fryderyka między 1740 a 1786 rokiem i pruską Komisję Kolonizacyjną między 1886 a 1915 r. Powyższe doświadczenia są dla nas cenne zarówno z punktu widzenia rozmiaru osad jak i kosztów osadnictwa i tem cenniejsze, że zostały wykonane na naszym terenie. Polityka Fryderyka dążyła do gwałtownego zniemczenia ziem polskich i w pierwszym rzędzie do dostarczenia taniego niemieckiego robotnika pruskiej szlachcie, którą jednocześnie hojnie obdarzano ziemią. Osadnik, posiadający dużo ziemi, oczywiście nie ma czasu i chęci chodzić na zarobki do dworu, więc Fryderyk rozdzielał ziemię w ten sposób, że 43,9% kolonistów otrzymało nieco więcej ponad 5 ha (20 morgów), zaś przeszło połowa musiała się zadowolić mniej niż 20 morgami. Nawiasem dodajmy: kolonizacja, zainicjowana przez Fryderyka, kosztowała według Beheima olbrzymią, jak na owe czasy, sumę 25 miljonów talarów i objęła około 700 000 hektarów.

Pruska Komisja Kolonizacyjne, utworzona w 1886 r. wytknęła sobie inne cele, a mianowicie stworzenie silnych ośrodków niemieckich, któreby samodzielnie mogły kontynuować walkę z polskim stanem posiadania; dlatego też wielkość poszczególnych kolonji określono na 10—20 ha (przeciętnie 14,66 ha), wyposażając je we wszystkie niezbędne środki produkcji i dopiero w tym stanie oddawano do użytku.

O ile nasza kolonizacja rządowa nie chce chromać od samego urodzenia, musi z niewielkiemi zmianami przyjąć linję wytyczną pruskiej komisji, gdyż w przeciwnym razie może się skończyć na zdewastowaniu obszarów dworskich i stworzeniu nieprodukcyjnych małych jednostek gospodarczych.

Jak wykazują dane, zaczerpnięte z roczników „Jahrbuch f. d. Preus. St.“, komisja kolonizacyjna rozparcelowała w okresie od 1866 do 1915 r. 318 348 hektarów, stwarzając 21 714 osad. Biorąc pod uwagę, iż przeciętnie hektar ziemi kosztował komisję w tym okresie 1 255 fr. złotych, zaś ogólne wydatki po odciągnięciu wpływów z dzierżaw, procentów itd. wyniosły 763 830 000 fr. zł., dochodzimy do wniosku, iż każda kolonja przeciętnie kosztowała 35 177 fr. w czem ziemia 18 398 fr., a inwestycje 16 779 fr.

Powyższe cyfry wymagają pewnej korekty, gdyż komisja kolonizacyjna oddała gminom, kościołom i szkołom 31 305 ha, do dóbr państwa włączono 52 497 hektarów i pobudowała niewielką zresztą ilość domków robotniczych, natomiast wyłożony kapitał oprocentowywał się zaledwie w stosunku 2,02% rocznie, zatem skarb państwa dokładał do tej tranzakcji wielkie sumy, które napewno przewyższyły wartość dotowanej ziemi

Opierając się na danej pruskiej komisji kolonizacyjnej, przeprowadźmy kalkulację oczekujących nas wydatków, redukując do minimum poszczególne pozycje.

Obecna cena ziemi nie dosięgła jeszcze norm przedwojennych, lecz będę raczej optymistą, jeśli przyjmę koszt hektara tylko na500 fr. wobec 2 240 fr. w Poznańskiem w 1913 r. Tendencja zwyżkowa zarysowała się całkiem wyraźnie i na dłuższą metę bez wyraźnej krzywdy dla wywłaszczonych i bez wielkich wstrząsów gospodarczych cena 500 fr. utrzymać się nie da; ale chwilowo niech nam służy za podstawę do kalkulacji.

Zatem przy parcelacji 200 000 ha rocznie skarb państwa na zakup ziemi musi wydatkować 100 000 000 fr. zł., względnie na taką sumę się zadłużyć po rozdzieleniu niewielkiej zresztą ilości własnej ziemi ornej.

Niemcy na budynki i inwestje gospodarcze pieniędzy nie żałowali, lecz my musimy oszczędzać do ostatecznych granic. Taką ostateczną granicę widzę w intensywnem zużytkowaniu pracy osadnika, zastąpieniu muru gliną i drzewem, dachówki słomą, udoskonalonych narzędzi prymitywnemi. Ale i wówczas zagospodarowanie jednej osady wyniesie przeszło 10 000 fr., a dwudziestu tysięcy osad 200 000 000 fr. zł. Jeśli jako jednostkę gospodarczą przyjmiemy nie 10 a 6 ha, koszta inwestycyjne jeszcze znacznie wzrosną.

Coś niecoś pieniędzy będą mieli osadnicy po sprzedaniu swych dotychczasowych małych gospodarstw, lecz sumy te rzadko przekroczą 2000 fr. i napewno utoną przy urządzeniu większego warsztatu pracy i na życie do nowych żniw.

Słowem Skarb Państwa, chcąc przeprowadzić w całej rozciągłości projektowaną reformę rolną, musi wydatkować rocznie około 300 000 000 fr. zł., bez nadziei na szybkie oprocentowanie wyłożonego kapita-

łu. Zachodzi pytanie: skąd wziąć tak olbrzymią sumę i czy wogóle jest możliwe wyszukanie źródła dochodu lub pożyczki?

Powiedzmy sobie otwarcie, że o pożyczce na cele parcelacyjne nawet marzyć nie można. To nie jest interes, któryby przypadł do gustu zagranicznym kapitalistom, a Polska oszczędności nie posiada.

Według zaaprobowanego projektu b. ministra Grabskiego, dochód z nadzwyczajnego podatku majątkowego ma wynieść w ciągu trzech lat jeden miljard fr. zł. i jeśli zostanie w całości ściągnięty, to tylko z wielkim trudem.

Ów miljard fr. to cała nadzieja naszego Ministerstwa Skarbu, to fundament, na którym ma być zbudowane nowe, normalne życie gospodarcze.

Lecz, jak się okazuje, należałoby go oddać w całości, aby w ciągu pierwszych trzech lat sprostać zadaniom również zaaprobowanej reformy rolnej.

Czyżby nasza Rada Ministrów nie umiała rachować? gdzie był minister Skarbu gdy uchwalano tak utopijny projekt?

Zastanówmy się jeszcze chwilę: pruska Komisja Kolonizacyjna, będąc wyrazicielką woli całej Rzeszy niemieckiej i rozporządzając prawie nieograniczonymi wtedy kredytami, stworzyła w ciągu 29 lat 21 714 jednostek gospodarczych, a my taką samą ilość mamy stworzyć corocznie? Zaślepienie czy projektomanja? Piękny jest zwrot poety: „mierz siły na zamiary, nie zamiar według sił", lecz co wolno poetom, tego nie wolno ministrom.

Poco się łudzić? poco innych łudzić? poco do nieskończoności mnożyć nieziszczalne projekty?

Może nie lepiej powiedzieć wprost: „nie możemy" i zredukować projekt?

Może za dziesięć, może za dwadzieścia lat, gdy wyleczymy się z ran, zadanych przez długoletnią niewolę i burzę wojenną, gdy nabierzemy sił, może wówczas taki projekt reformy rolnej będzie realny, natomiast obecnie najwyższy czas przestać bujać po obłokach i silną stopą oprzeć się na ziemi.

E. Milwicz.

Podatek majątkowy.

„Dziennik Ustaw" nr. 94 ogłasza ustawę o podatku majątkowym.

Podatek majątkowy jest skontyngentowanym w ogólnej sumie jednego miljarda franków złotych, jest jednorazowym i będzie pobranym w ciągu lat trzech od 1924 do 1926 w 6-ciu półrocznych ratach.

Stopa procentowa podatku wynosi 1,2 % przy majątku wartości ponad 3 000 franków złotych i wzrasta progresyjnie do 13 % przy wartości ponad 16 000 000 franków złotych.

Wymierzony w sumie 1 miljarda franków złotych podatek majątkowy będzie pobrany w kwotach:

1. 500 miljonów franków złotych od posiedzicieli gruntowych, będących pod uprawą rolną lub leśną;

2. 375 miljonów franków złotych od przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, które są lub powinny być zaklasowane do przedsiębiorstw przemysłowych I do V kategorji włącznie lub do przedsiębiorstw handlowych I i II kategorji świadectw przemysłowych;

3. 125 miljonów franków złotych od wszystkich innych rodzajów majątku.

Majątek nie przewyższający wartości 3 000 franków złotych, jak również urządzenia domowe, których wartość nie wynosi więcej, jak 5 000 franków złotych nie podlegają podatkowi majątkowemu. To ostatnie postanowienie należy rozumieć w ten sposób, że wartość urządzenia domowego wliczoną będzie do majątku tylko wtedy, gdy przekroczy 5 000 franków złotych. Jeżeli zatem ktoś posiada majątek wartości 2 500 franków złotych i urządzenie domowe wartości 4 000 franków złotych, to osoba taka będzie uwolniona od podatku majątkowego, ponieważ wartości urządzenia nie będzie się liczyć do majątku.

W razie, gdy po uskutecznieniu wymiaru okaże się, że wymierzony w całem państwie podatek majątkowy przekracza lub nie dosięga sumy jednego miljarda franków złotych, wówczas wymierzony każdemu płatnikowi w każdej kategorji podatek majątkowy, poczynając od 5go stopnia obniży się lub powiększy odpowiednio przez zastosowanie procentowej zniżki lub zwyżki.

Podatek majątkowy wymierza się na podstawie stanu majątkowego z dnia 1 lipca 1923 roku z uwzględnieniem długów i ciężarów, które majątek zmniejszają.

Na pierwszą ratę, płatną w czasie od 15 kwietnia do 15 maja 1924 r. obliczą władze podatkowe na podstawie zeznań zaliczkę w wysokości półrocznej raty, na poczet zaś tej zaliczki winni płatnicy w czasie od 10 listopada do 10 grudnia 1923 r. uiścić bez specjalnych wezwań następujące wpłaty:

a) płacący od 150 000 mk. do 600 000 mk. rocznie podatku gruntowego i budynkowego (ustawa z dnia 15 czerwca 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 505) jednokrotną pełną kwotę podatku gruntowego i budynkowego przypadającego za pierwsze półrocze 1923 r., płacący ponad 600 000 mk. do 1 000 000 mk. dwukrotną a płacący ponad 1 000 000 mk. trzykrotną pełną kwotę obliczoną w ten sam sposób;

b) płatnicy podatku przemysłowego: dwukrotną pełną kwotę podatku przemysłowego przypadającego za pierwsze półrocze 1923 r. od przedsiębiorstw przemysłowych pierwszych sześciu i przedsiębiorstw handlowych pierwszych dwóch kategoryj;

c) wolne zawody, przedsiębiorstwa przemysłowe VII i handlowe III kategorji jednokrotną pełną kwotę podatku przemysłowego przypadającego za pierwsze półrocze 1923 r.;

d) płatnicy podatku obrotowego na górnośląskiej części Województwa Śląskiego sześciokrotną pełną roczną kwotę przypadającego na rok 1923 podatku obrotowego.

Wspomniane zaliczki na pierwszą ratę płatną w czasie od 15 kwietnia do 15 maja 1924 r. winny być płacone i nadal w tej samej wysokości w terminach płatności następnych rat aż do zawiadomienia płatników o ostatecznym wymiarze podatku.

Płatnik może uiścić w każdym terminie także i więcej rat naraz.

Wobec ujawnionej od dłuższego czasu tendencji zniżkowej marki polskiej, Ministerstwo Skarbu zaleca gorąco płatnikom, aby we własnym interesie nie zależnie od obowiązku składania zeznań i niezależnie od terminów płatności ustawą przepisanych, wpłacali już obecnie na poczet podatku majątkowego pewne kwoty w markach lub bonach złotych oraz w walutach obcych, które będą przyjmowane przez Kasy skarbowe według kursu franka złotego w dniu wypłaty.

Ministerstwo Skarbu zwraca uwagę, że dobrowolnemi wpłatami zabezpieczą się płatnicy przed ewentualną dalszą zniżką marek i ułatwią dokonanie wielkiego dzieła naprawy Skarbu Państwa, od którego

zależy w wysokim stopniu dalszy rozwój, a nawet sam byt ekonomiczny Ojczyzny odzyskanej ciężkiemi ofiarami krwi i mienia.

Przedmiotem podatku majątkowego jest wszelki majątek nieruchomy i ruchomy po strącaniu długów i ciężarów, które ten majątek zmniejszają, według stanu z dnia 1 lipca 1923 r.

W odniesieniu do przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, ustawa postanawia, że wartość przeciętna majątku takich przedsiębiorstw obliczać należy na podstawie ksiąg handlowych bez potrącania wartości kapitału zakładowego (akcyjnego) i zapasowego (rezerwowego), przyczem:

1. bilansowa wartość majątku w nieruchomościach, maszynach, urządzeniach technicznych, narzędziach i innych środkach produkcji, jako też środkach komunikacyjnych i przewozowych oraz w urządzeniach biurowych, ulegnie przewalutowaniu w zależności od czasu ich nabycia, drogą przemnożenia pierwotnych cen nabycia przez współczynniki, które ustali Minister Skarbu;

2. wartość papierów procentowych oraz walut zagranicznych, jako też należności w tych walutach, obliczy się według przeciętnego kursu, względnie szacunku giełdowego za czerwiec 1923 r., a remanent (zapas) towarów, według cen obiegowych na 1 lipca 1923 r. Wychodząc z założenia, że w licznych przedsiębiorstwach, zestawienie remanentu po dłuższym upływie czasu od dnia 1 lipca 1923 r. mogłoby natrafić na trudności, Ministerstwo Skarbu zaleca zarządom powyższego rodzaju przedsiębiorstw, aby potrzebne zestawienia stanu czynnego i biernego ich majątku według stanu z dnia 1 lipca 1923 r. przygotowały już obecnie i ułatwiły sobie tym sposobem sporządzenie zeznań do podatku majątkowego, które winny być przedłożone właściwym Izbom skarbowym w nieprzekraczalnym terminie do 31 stycznia 1924 roku.

Zmiany w opodatkowaniu dochodów

z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w byłej dzielnicy pruskiej.

Ustawa z dnia 15 czerwca 1923 r. (Dz. Ustaw Nr. 67 z dnia 11 lipca br.) o państwowym podatku dochodowym na obszarze b. dzielnicy pruskiej zasadniczo zmienia przepisy ustawy pruskiej z dn. 19 czerwca 1906 r., dotyczącą opodatkowania dochodu z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Obowiązek obliczania i potrącania podatku od dochodu z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę ciąży obecnie na służbodawcy. Podatek ten pracodawca potrąca począwszy od 1 sierpnia 1923 r. Sprawa potrącania podatku za czas od 1 kwietnia do końca lipca 1923 r. będzie uregulowana osobnem rozporządzeniem Min. Skarbu.

Za podstawę podatku przyjmuje się wysokość uposażeń względnie wynagrodzeń bieżących, otrzymywanych zarówno w pieniądzach jak i w naturze obliczoną w stosunku rocznym. Wartość pieniężna dochodów w naturze oblicza się podług cen w dn. 1-go stycznia roku kalendarzowego 1923. Dochody te opodatkowuje się w całości i nie stosuje się do nich odliczeń oraz zniżek podatkowych, przewidzianych w §§ 8, 19 i 20 pruskiej ustawy z dn. 19 czerwca 1906 r.

Przy każdej wypłacie uposażenia, którego wysokość obliczona w stosunku rocznym wynosi ponad 15 120 000 mk. pobiera się podatek według poniższej skali (Dz. Ustaw Nr. 63 z dn. 27 czerwca 1923 r.):

L. p.	Roczna wysokość wynagrodzenia w markach		Stopa procentowa
	ponad	do	
1	15 120 000	20 160 000	1,1%
2	20 160 000	25 200 000	1,4%
3	25 200 000	32 760 000	1,7%
4	32 760 000	40 320 000	2%
5	40 320 000	47 880 000	2,5%
6	47 880 000	55 440 000	3%
7	55 440 000	63 000 000	3,5%
8	63 000 000	71 400 000	4,5%
9	71 400 000	79 800 000	5,5%
10	79 800 000	88 200 000	7%
11	88 200 000	96 600 000	8,5%
12	96 600 000	105 000 000	10%
13	105 000 000	109 200 000	11,5%
14	109 200 000	115 500 000	13%
15	115 500 000.	121 800 000	13,6%
16	121 800 000	130 200 000	14,3%
17	130 200 000	138 600 000	15%
18	138 600 000	147 000 000	15,7%
19	147 000 000	157 500 000	16,5%
20	157 500 000	168 000 000	17,3%
21	168 000 000	178 500 000	18,1%
22	178 500 000	189 000 000	18,8%
23	189 000 000	199 500 000	19,5%
24	199 500 000	210 000 000	20,2%
25	210 000 000	220 500 000	20,9%
26	220 500 000	231 000 000	21,6%
27	231 000 000	241 500 000	22,3%
28	241 500 000	252 000 000	23%
29	252 000 000	378 000 000	24,5%
30	378 000 000	504 000 000	25,5%
31	504 000 000	630 000 000	27%
32	630 000 000	756 000 000	28,5%
33	756 000 000	945 000 000	30%
34	945 000 000	1 512 000 000	32%
35	1 512 000 000	1 890 000 000	34%
36	1 890 000 000	2 520 000 000	36%

Pozatem do podatku tak określonego ustanowiony został jeszcze podatek na rzecz gmin miejskich i powiatowych związków komunalnych w wysokości 3 % od wypłaconego wynagrodzenia. Podatek ten oblicza i potrąca także służbodawca równocześnie z podatkiem państwowym.

Potrącone przez służbodawcę w ciągu miesiąca kwoty podatku winny być wpłacone do kasy skarbowej w terminie do dni 14 po upływie tegoż miesiąca. Przy wpłacaniu pracodawca obowiązany jest złożyć w kasie wykaz potrąceń, sporządzony według przepisanego wzoru (otrzymać można w izbie skarbowej) lub odpis listy płacy, o ile takowa zawiera dane niezbędne do sprawdzenia prawdziwości dokonanych potrąceń. Za niezbędne dane uważa się nazwisko i imię pracownika, miejsce jego zamieszkania, rodzaj zajęcia, wysokość wynagrodzenia w gotówce oraz wartość wynagrodzenia w naturze, oznaczenie okresu czasu, za który wypłaca się wynagrodzenie, wysokość wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym, kwota potrąconego podatku państwowego i dodatku komunalnego.

Podatek dochodowy od uposażeń za wrzesień rb. oblicza się, w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 21 września rb. jak następuje:

Przy potrącaniu podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, należy stosować tę stopę procentową, jaka przypadła od kwoty otrzymanej tytułem uposażenia, emerytury lub wynagrodzenia za najemną pracę w dniu 1 lipca 1923 r. o ile chodzi o płace, otrzymywane z góry, względnie 30 czerwca 1923 r. o ile chodzi o tego rodzaju wynagrodzenia płatne z dołu.

Tyczy się to również dodatków drożyźnianych, wypłacanych w ciągu miesiąca.

Jeżeli wynagrodzenie pracownika od 1 lipca r. b. uległo zmianie wskutek posunięcia do wyższego stopnia uposażenia, otrzymania dodatku za wysługę lat, powiększenia stanu rodzinnego i t. p. przyczyn, stanowiących istotne podwyższenie dochodu, natenczas należy stosować tę stopę procentową, jakaby odpowiadała wynagrodzeniu pobranemu na tych samych zasadach w dniu 1 lipca wzgl. 30 czerwca 1923 r.

Praktyczne zastosowanie zasad wyłuszczonych w powołanem rozporządzeniu wyjaśniają następujące przykłady:

1. Pracownikowi, którego perjodyczne wynagrodzenie miesięczne wypłacone z góry w dn. 1 lipca br. wynosiło 2 000 000 mk., wypłaca się według tej samej kategorji płacy w dniu 1 października 1923 r. miesięczne wynagrodzenie perjodyczne w sumie 10000000 marek.

Ustalenie stopy procentowej i obliczenie podatku.

Perjodyczne wynagrodzenie według wymiaru z dnia 1 lipca br. w wysokości 2 000 000 mk. obliczone w stosunku rocznym wynosi 24 000 000 mk., przypadająca stopa procentowa według skali obowiązującej w trzecim kwartale 1923 r. wynosi 1,4 % — wobec tego potrąca się przy wypłacie wspomnianych 10 000 000 mk. podatek w wysokości 1,4 % tej sumy t. j. 140 000 marek.

2. Temuż pracownikowi wypłaca się w dn. 25 października br. dodatek drożyźniany w wysokości 4 000 000 mk.

Obliczenie podatku.

Stopa procentowa od wynagrodzenia perjodycznego, wypłaconego w dniu 1 lipca br. wynosiła 1,4 % zatem podatek od wspomnianego dodatku drożyźnianego w wysokości 4 000 000 mk. wynosić będzie 1,4 % tej sumy t. j. 56 000 mk.

3. Robotnikowi, którego perjodyczne wynagrodzenie tygodniowe, płatne z dołu, wypłacone w dniu 30 czerwca 1923 r. wynosiło 500 000 mk., wypłaca się w dniu 30 września 1923 r. wynagrodzenie tygodniowe w wysokości 2 000 000 mk.

Ustalenie stopy procentowej i obliczenie podatku.

Perjodyczne wynagrodzenie tygodniowe według wymiaru z dnia 30 czerwca br. w wysokości 500 000 mk. obliczone w stosunku rocznym (500 000 × 52) wynosi 26 000 000 marek, przypadająca stopa procentowa według skali, obowiązującej w trzecim kwartale 1923, wynosi 1,7 % — wobec tego potrąca się przy wypłacie wspomnianych 2 000 000 mk. podatek w wysokości 1,7 % tej sumy t. j. 34 000 mk.

4. Pracownikowi, który zajmuje stopień służbowy wyższy od zajmowanego w dniu 1 lipca br., wypłaca się w dniu 1 października br. wynagrodzenie miesięczne w wysokości 12 000 000 mk.

Ustalenie stopy procentowej i obliczenie podatku.

W stopniu służbowym, według którego wypłaca się wynagrodzenie miesięczne w wysokości 12 000 000 mk., wynagrodzenie miesięczne wypłacone w dniu 1 lipca br. wynosiło 4 000 000 mk., które policzone w stosunku rocznym wynosi 48 000 000 mk.

Stopa procentowa od rocznego dochodu 48 000 000 mk. wynosi według skali obowiązującej w trzecim kwartale 1923 r. 3 %, przeto przy wypłacie wspomnianych 12 000 000 mk. należy potrącić tytułem podatku 3 % tej kwoty t. j. 360 000 mk.

5. Pracownikowi, o którym mowa w przykładzie 1, wypłaca się w dniu 15 listopada 1923 r. jednorazowe wynagrodzenie (remunerację, zapomogę itp.) w wysokości 10 000 000 mk.

Obliczenie podatku.

Stopa procentowa, odpowiadająca wynagrodzeniu tego pracownika w dniu 1 lipca 1923 r. wynosiła 1,4 % — wobec tego potrąca się przy wypłacie wspomnianych 10 000 000 mk. podatek w wysokości 1,4 % tej sumy t. j. 140 000 mk.

Kwoty nie wpłaconego w terminie podatku będą przymusowo ściągnięte od służbodawców wraz z karami za zwłokę w wysokości 10 % miesięcznie i z kosztami egzekucyjnemi. Władzom skarbowym przysługuje prawo delegowania urzędników do służbodawców celem przejrzenia i sporządzenia wyciągów z list płacy, umów i t. p. dokumentów, odnoszących się do najmu pracy.

Na nieprawidłowe potrącanie podatku przez służbodawców mogą pracobiorcy wnosić zażalenia w terminie 30 dni od daty potrącenia do właściwej władzy podatkowej I. instancji, od której decyzji służy odwołanie do izby skarbowej w ciągu dni 30 od dnia doręczenia decyzji.

Sytuacja gospodarcza w Rumunji.

Besarabja.

(Na podstawie raportów konsularnych.)

Banki. Na Besarabji znajduje się obecnie 48 banków, których ogólny obrót w r. 1922 wynosił w przybliżeniu 495 mil. leji.

Ponieważ dla zaspokojenia potrzeb ekonomicznych Besarabji potrzeba conajmniej 1.500 mil. leji rocznie, przeto sytuacja kredytowa obecna w porównaniu z przedwojenną nie odpowiada całkiem potrzebom

Regulatorem kredytu jest Banka Nacionala. Bank ten ma zaledwie jeden oddział besarabski w Kiszyniowie, przez co nie może udzielać skutecznej pomocy kredytowej innym instytucjom. Kredyty przez niego udzielane nie odpowiadają ani w części wymogom.

Przemysł. Za czasów rosyjskich był w stanie zaniedbanym, obecnie nie znajduje się w lepszej sytuacji dla braku inicjatywy prywatnej, kapitału i pomocy rządowej. Kredyty udzielane przemysłowi są małe i krótkoterminowe, co wpędza przemysłowców w ręce lichwiarzy prywatnych. Rząd opracowuje projekt ustawy o stworzeniu Narodowego Towarzystwa dla kredytu przemysłowego, który został już wniesiony do parlamentu. Instytucja ta dzięki udziałowi ze strony państwa, będzie wyposażona w liczne przywileje, lecz podpadać będzie pod jego kontrolę (Banca Nacionala).

Kapitał obrotowy przedsiębiorstw besarabskich dochodzi do kwoty 450 mil. lei. Kwota ta jest całkiem niedostateczną jeśli się weźmie pod uwagę konieczność nowych inwestycyj w całkiem zniszczonym rewolucją przemyśle.

Handel. Sytuacja w r. 1922 była o wiele gorsza niż w roku 1921. Kupiectwo znalazło się w drugiej zwłaszcza połowie r. 1922 w sytuacji bardzo nieko-

rzystnej, wywołanej fluktuacją waluty, brakiem gotówki i dezorganizacją kolejnictwa. Znaczna ilość firm besarabskich wstrzymywała się całkowicie od wszelkich transakcji. Banki nie mogły udzielać nowych zaliczek i kredytów, skutkiem czego kupcy albo wyzbywali się za bezcen zapasów albo wpadali w ręce lichwiarzy. W samym powiecie kiszyniowskim suma zaprotestowanych weksli wynosiła w r. 1922 18 440 000 lei. — Bankructw było 6.

„Besarabskie Tow .Ekonomiczne“. W Kiszyniowie zawiązało się w kwietniu br. „Besarabskie Tow. Ekonomiczne“, mające na celu studjowanie wszelkich problemów w związku z ekonomicznem położeniem Besarabji, aby na podstawie tych studjów móc wystąpić z konkretnymi wnioskami do władz. Do osiągnięcia swych celów Tow. urządzać będzie odczyty, zebrania dyskusyjne przedstawicieli handlu i przemysłu i zakładać szkoły handlowe.

Agrikultura na Besarabji. 84 proc. ludności Besarabji zajmuje się rolnictwem, które nie stoi na wysokim poziomie z wyjątkiem wielkiej własności. Z powodu reformy rolnej, ograniczającej wielką własność do 100 ha. gospodarka upada coraz bardziej.

Uprawa rolna. Do wojny obsiewano na Besarabji 2 300 000 dziesięcin, obecnie 2 000 000, produkowano przed wojną przy pomyślnym urodzaju 150 mil. pudów zboża. W r. 1920 tylko 112 milj. pudów. Obszar zasiewów ozimin zmniejszył się o 20 proc. w stosunku do roku ubiegłego. Przyczyniła się do tego kiepska pogoda. Obecne widoki na zbiory są bardzo pomyślne, podobnie zapowiada się dobrze zbiór owoców.

Winnice. Zajmują one w środkowej i południowej Besarabji przeszło 44 tysiące dziesięcin. Przed wojną produkowały 5—6 miljonów pudów gron i 5 miljonów wiader wina rocznie.

Sady. Zajmują obszar przeszło 20 tysięcy dziesięcin. Udają się wszelkie najszlachetniejsze gatunki do kasztanów i migdałów włącznie. Eksport świeżych owoców i konserw z powodów transportowych mały, co przyczynia się też do zaniedbania ogrodnictwa. Suszenie śliw odbywa się w sposób prymitywny (dymny). Wywóz w czasach przedwojennych wynosił do miljona pudów rocznie.

Warzywa. Przestrzeń zajęta pod ogrody warzywne wynosi do 20 tys. dziesięcin. Obecnie gospodarstwa produkują przeważnie na wasne potrzeby, gdyż z powodów transportowych nie mogą wywozić.

Tytoń. Przeważają drobne plantacje na ogólnej przestrzeni kilku tysięcy dziesięcin. Uprawiają przeważnie wysokie gatunki.

Hodowla bydła. Przed wojną liczono w Besarabji stan bydła na 620 tys. rogatego, 505 tys. koni, 1574 tys. owiec, 630 tys. świn. Wywożono rocznie 40 tys. rogatego i 85 tys. innego. W związku z wojną zmniejszyła się tylko liczba koni do 403 tys. Innego zwiększyła się nieznacznie.

Eksport. W ciągu 11 miesięcy r. 1922 wywieziono z Rumunji do Polski w tonach:

Żyta 469, jęczmienia 12 465, owsa 14 441, kukurudzy 13 168, fasoli 3 344, prosa 241, bydła rogatego 3 818 szt., świn 3 362 szt., desek sosnowych 9 611 szt., wina 800 ton, oleju 266 ton.

Przemysł drzewny. Powierzchnia lasów wielkiej Rumunji wynosi obecnie 7 400 000 ha. Z tego wypada 30 proc. na drzewo iglaste, 50 proc. na buki i 20 proc. na dęby i inne liściaste.

W ręku fiskusa znajduje się 1.6 milj. ha., tyle samo w ręku korporacyj publicznych. Przemysł drzewny zajmuje pod względem ilości sił roboczych pierwsze miejsce w Królestwie. Obecnie zajętych jest 140 tys. robotników i urzędników. W całem państwie jest 500 przedsiębiorstw z 110 gatrami, które przerabiają rocznie 300 tys. wagonów drzewa. Z tej liczby 500 przedsiębiorstw wypada 330 na tartaki, 3 stolarnie, 115 fabryk mebli, 7 fabryk skrzyń, 7 fabryk wozów, 12 fabryk celoluzy i papieru. Siła motorów wynosi 34 tys. HP. z tego 1/5 przypada na siły wodne. Jako opał służą odpadki drzewne i ropne. W Siedmiogrodzie także gaz ziemny.

Wewnętrzny zbyt drzewa opałowego wynosi 400 tys wagonów, wywozić można rocznie do 250 tys. wagonów drzewa opałowego i do 100 tys. drzewa przerobionego.

Ze Sprawozdania Gospodarczego
za miesiąc czerwiec i lipiec 1923.
Przemysł hutniczy.

Konjunktury handlowe dla polskiego przemysłu hutniczego w I-em półroczu r. b. były względnie korzystne. Konkurencja surówki zagranicznej, w związku z okupacją Ruhry i większego wskutek tego zapotrzebowania na surówkę w Niemczech, mniej się dawała odczuwać.

W hutach b. Kongresówki, które w końcu roku zeszłego, jak wiadomo, przechodziły ostry kryzys, zamówienia napływały w ilościach dostatecznych. Rudy krajowe huty miały poddostatkiem, stosunki robotnicze układały się znośnie, węgla było naogół poddostatkiem, sporadycznie tylko dawał się odczuwać brak gatunków grubszych, zabieranych w znacznych ilościach przez koleje. Natomiast huty odczuwały trudności w zdobywaniu koksu oraz starego żelastwa, a przedewszystkiem walczyć musiały z trudnościami kredytowemi i brakiem gotówki obrotowej.

Ceny koksu czeskiego wskutek spadku marki polskiej podniosły się tak znacznie (z 222.000 mk. w styczniu na 520.000 mk. w kwietniu i na 1.200.000 mk. w czerwcu za tonnę), że o wytapianiu surówki na samym tym koksie nie mogło być mowy, a otrzymanie koksu górnośląskiego w gatunku możliwym do użycia w wielkich piecach przedstawiało ogromne trudności. Ceny tego ostatniego kształtowały się następująco: za tonnę w styczniu 65.000 mkp. — w kwietniu 307.000 mkp. — w czerwcu 488.000 mkp. Brak koksu wpłynął bardzo ujemnie na pracę wielkich pieców i spowodowywał dłuższe przerwy, np. piec starachowicki nie był czynny z tego powodu przez kwiecień i maj, uruchomiono go ponownie 7-go czerwca. W pierwszem półroczu wielkie piece zużyły ogółem około 57.000 tonn koksu górnośląskiego i około 15.000 tonn czeskiego.

Kopalnie rudy żelaznej działały w tym okresie sprawnie i pokrywały całkowite zapotrzebowanie hut. W ciągu pierwszego półrocza r. b. wydobyto ogółem 204.0000 tonn, gdy w całym roku 1922 wydobyto 316.987 tonn. Czynnych kopalń w tym czasie było 25, robotników zatrudnionych około 5.700. Wydobycie rudy polskiej może być znacznie większe, z powodu jednak braku stałych umów ze strony hut śląskich, które tylko sporadycznie zamawiają partje rudy, właściciele kopalń, nie mając zapewnionego zbytu, nie powiększają produkcji.

Ilości szmelcu żelaznego, wytwarzanego w kraju, nie wystarczają na potrzeby hutnictwa, należy go

(Ciąg dalszy na 8-mej stronie.)

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna T. A. w Poznaniu.

Po oswobodzeniu kolebki ziem polskich z jarzma niemieckiego powstał na terytorjum byłego zaboru pruskiego cały szereg placówek chemicznego przemysłu, do tego czasu systematycznie przez niemców tłumionego. Ze statystyki z roku 1907 (Gewerbliche Berufs-Statistik) widocznym jest, jak nikłym był stosunek przemysłu chemicznego do innych gałęzi przemysłu, bo zaledwo 1,5% wynoszącym. Jedną z wielkich placówek przemysłu chemicznego są fabryki Towarzystwa Akcyjnego Wielkopolskiej Wytworni Chemicznej w Starołęce pod Poznaniem.

Utworzone w roku 1919 Tow. Akc. W. W. Ch. z spółudziałem Banku Związku Spółek Zarobkowych, wykupiło z rąk niemieckich bardzo znane swego czasu na wschodnich kresach Niemiec fabryki mydła „Regera“ i „Ascha“ i znacznie rozszerzyło ich działalność budową dwóch nowych fabryk na dokupionym 60 morgowym terenie.

Ogólny widok Zakładów Wielkopol. Wytworni Chemicznej w Poznaniu (Starołęka)

Fabryki Wielkopolskiej Wytworni Chemicznej, położone nadzwyczaj korzystnie bezpośrednio przy kolei i nad Wartą, z własnemi bocznicami i ładownią, zaopatrzone w najnowsze urządzenia i maszyny, stanęły pod względem rozmiarów produkcji na czele tej gałęzi przemysłu, uniezależniając w zupełności kraj od importu zagranicznego.

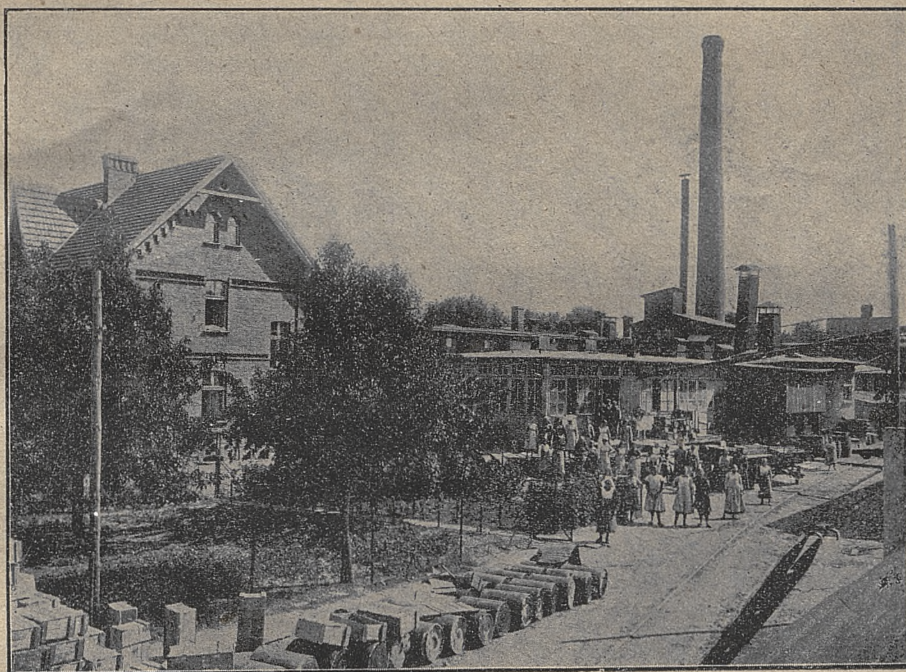
Wielkopolska Wytwornia Chemiczna wyrabia mydła rdzenne, proszki do prania, znane ogólnie pod nazwą „Blask“, glicerynę, nadzwyczaj potrzebny artykuł w Polsce do fabrykacji materjałów wybuchowych, wszelkiego rodzaju mydła toaletowe i lecznicze, farby, lakiery i pokosty, siarczek sodu i środki desynfekcyjne, jako to lyzol i kreolinę.

O rozmiarach urządzeń fabrycznych wymienionych zakładów można sądzić z maksymalnej produkcji dziennej mydła i proszku do prania, które wynoszą do 3 wagonów dziennie, co dzisiaj przedstawia objekt około 2 miljardów.

Z nowo wybudowanych fabryk, jedna wyrabia farby, lakiery i pokosty, zaopatrując warsztaty instytucji państwowych, koleje żelazne i wojsko. Pod względem rozmiarów jest to obecnie największa fabryka lakierów i pokostu w Polsce, przerabiająca dziennie do jednego wagonu pokostu lnianego. Druga z nowo powstałych fabryk produkuje siarczek sodu, na cele garbarskie, lyzol i kreolinę, dotychczas sprowadzane z zagranicy.

Kapitał zakładowy Towarzystwa wynosi 540 mil. mkp.

Kierownictwo zakładów spoczywa w rękach byłego głównego dyrektora słynnych zakładów Ossowieckich w Moskwie, inż. chem. Stanisława Morzkowskiego i b. dyrektora Urzędu dla Handlu Zagranicznego przy Min. w Poznaniu, p. Franciszka Maciejewskiego.

Jedna z 4-ch fabryk przedsiębiorstwa Wielkopolskiej Wytwórni Chemicznej.

W Radzie Nadzorczej Towarzystwa zasiadają przedstawiciele sfer finansowo-przemysłowych a między innemi: Pan Br. Śniegocki, jako przewodniczący, prezes Główn. Zarządu Banku Zw. Sp. Z.; p. Dr. Mieczkowski, naczelny dyrektor T. A. Cegielski: pan dyr. Samulski, właściciel fabryki Herolda: pan Ciesielczak i inni.

zatem sprowadzać z zagranicy. Projektowana umowa, celem wspólnego sprowadzania szmelcu między Związkiem hut b. Kongresówki a Górnego Śląska, nie doszła do skutku, oba te związki zaopatrują się w szmelc oddzielnie, na innych rynkach, nie robiąc sobie wzajemnie konkurencji. Ceny szmelcu żelaznego zwyżkowały stale i kształtowały się w przybliżeniu następująco:

w styczniu r. b. ok. 280 mk. za 1 kg.
w kwietniu r. b. ok. 1 100 mk. za 1 kg.
w czerwcu r. b. ok. 1 800 mk. za 1 kg.

Ceny surówki w tych okresach czasu wzrastały w następujący sposób:

503 do 542 mk. za 1 kg.
1 830 do 1 860 mk. za 1 kg.
3 300 do 3 350 mk. za 1 kg.

Stosunki robotnicze naogół układały się w pierwszem półroczu dość pomyślnie, strejków było niewiele, płace były podnoszone kilkakrotnie w związku ze wzrastającą drożyzną. Na początku stycznia w Zagłębiu Dąbrowskiem wykwalifikowany robotnik pobierał około 10.700 mk., a placowy około 6.000 mk. dziennie wraz ze wszystkiemi dodatkami, w końcu czerwca płaca dzienna wykwalifikowanego robotnika wynosiła około 31.000 mk., placowego około 17.000 mk.

Ogólna wytwórczość wielkich pieców w ciągu pierwszego półrocza r. b. wyniosła około 50.000 tonn surówki. W tymże okresie roku ubiegłego wyprodukowano 39.127 tonn. W pierwszym kwartale pracowało jednocześnie 6 wielkich pieców na koksie, 1 — na drzewie. W drugim kwartale 5 na koksie i 1 na drzewie. Na 1 lipca uruchomiono 7 wielkich pieców, z czego 1 na drzewie.

Korzystne konjunktury na rynku żelaznym odbiły się dodatnio na stopniu uruchomienia stalowni. Na początku stycznia jednocześnie w ruchu było 9 pieców martenowskich, w lutym pracowało już 12, a w ciągu następnych miesięcy liczba martenów wzrosła do 14, dopiero w końcu czerwca w hutach „Katarzyna" i „Częstochowa" zatrzymano po 1 piecu z powodów natury lokalnej. Wytwórczość pieców martenowskich w hutach b. Kongresówki w ciągu półrocza r. b. wyniosła około 108.900 tonn bloków. Prócz tego produkcja huty „Kraków" na terenie Małopolski dała około 6.000 ton. W pierwszej połowie r. u. wytwórczość tych hut wyniosła 73.961 tonn.

Walcownie były w roku bieżącym uruchomione w tym samym stopniu co i w ciągu dwu lat ubiegłych, tj. w ilości 10 czynnych walcowni. Produkcja w pierwszem półroczu r. b. była jednak większa niż lat ubiegłych i dała około 80.900 tonn wytworów otowych, nie licząc półproduktu. Huta „Kraków" dała około 5.200 tonn produkcji, gdy w pierwszem półroczu r. 1922 walcownie dały 62.473 tonny produktu gotowego.

Liczba robotników we wszystkich zakładach hut b. Kongresówki wynosi.a w czerwcu około 18.000 (w roku zeszłym 16.900).

Ceny żelaza w miarę wzrostu kosztów kształtowały się zwyżkowo w sposób następujący za 1 kg. loco wagon huta mkp.:

	od 15. 4.	od 4. 7.	od 14. 7
Żelazo handlowe	2.500	4.500	5.000
Bednarka	2.840	5.300	5.850
Drut	3.230	6.000	6.650
Blacha	3.330	6.000	6.900

Natomiast lipiec rb. był bardzo niepomyślny dla hutnictwa b. Kongresówki. Ogromny spadek wartości pieniądza, wywołane spekulacją walutową czasowe ograniczenia dewizowe oraz wywołane drożyzną masowe bezrobocia, wybuchające w różnych okręgach przemysłowych, spowodowały, że stan zatrudnienia spadł w lipcu do pracujących bez przerwy 5 wielkich pieców i 5 martenowskich.

Przejście huty „Częstochowa" wraz z należącemi do niej kopalniami rudy żelaznej od niemieckiego T-wa B. Handke do T-wa Modrzejewskich Zakładów Górniczych i Hutniczych jest już faktem dokonanym. Prócz huty „Częstochowa" Zakłady Modrzejewskie nabyły jeszcze hutę „Katarzynę" w Sosnowcu, będącą dotąd własnością górnośląskiego „T-wa Zjedn. Hut Królewska i Laura". Ponieważ przedtem Zakłady Modrzejewskie posiadały huty „Milowice" i „Staszic", obecnie zatem stały się jednem z najpoważniejszych naszych przedsiębiorstw metalurgicznych, posiadających w swoich rękach zarówno kopalnie rudy, jak i wszystkie działy wytwórczości hutniczej.

Przemysł hutniczy i metalurgiczny przetwórczy na G. Śląsku nie skarżył się w okresie sprawozdawczym na brak nowych zamówień. W lipcu stosunkowo największe zapotrzebowanie było na szyny i blachy, gorzej było ze zbytem na żelazo fasonowe.

Produkcja surówki wyniosła w kwartale I. b. r. 100.909 tonn. Huty śląskie zużyły w I. kwartale br.:

rudy górnośląskiej	12.000 ton
rudy polskiej	27.000 ton
rudy zagranicznej	45.000 ton
rudy z brykietami	57.000 ton

Piece martenowskie pracowały głównie na rudzie zagranicznej przy koksie importowanym. W kwartale I. br. huty zużyły 130.000 ton koksu krajowego i 12.000 ton gatunkowo wyższego zagranicznego. Głównym rynkiem zbytu w okresie sprawozdawczym dla śląskiego przemysłu żelaznego były Niemcy, większe partje produktów wysłano również do Włoch i Rumunji, mniejsze do innych krajów.

Wobec zastoju w polskim ruchu budowlanym zapotrzebowanie rynku polskiego nie zwiększyło się w okresie sprawozdawczym.

Przemysł maszynowo-metalowy.

Dobrze rozwinięty przemysł **maszyn rolniczych** stanowi jeden z najpoważniejszych przemysłów krajowych zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym. Związek Fabrykantów Maszyn i Narzędzi Rolniczych liczy obecnie jako swych członków 63 fabryki, zatrudniające 6 163 robotników. Poza Związkiem jest jeszcze kilkanaście mniejszych wytwórni maszyn, zatrudniających niespełna 2 000 robotników.

Ogólna produkcja fabryk maszyn przekracza zapotrzebowanie krajowe i przemysł ten usiłuje w dalszym ciągu zdobywać rynki zagraniczne, na których spotyka się z poważną konkurencją niemiecką i czeską. Niewielki stosunkowo eksport maszyn rolniczych skierowany jest obecnie do Łotwy, Estonji i Rumunji, ostatnio nawiązano stosunki z Turcją.

Wystawa Rolniczo - Przemysłowa urządzona w czerwcu r. b. w Poznaniu wykazała, że maszyny rolnicze coraz więcej docierają do drobnych gospodarstw rolniczych, przyczyniając się do wzrostu kultury rolniczej.

Ceny na maszyny rolnicze na dzień 1 lipca b. r. wzrosły w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego średnio o 49 %.

Przemysł obrabiarkowy w dalszym ciągu stopniowo się rozwija. „Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki“ systematycznie wypuszcza coraz nowe typy obrabiarek i rozwija warsztaty instrumentów pomocniczych. Pomyślnie się rozwija młoda firma „Pioner“. Firma „Warwasiński, Wojakowski i S-ka“ w Radomsku rozpoczęła wyrabiać kombinowane szlifierki z ryflarkami do wałów 500×1500 mm. Nowa fabryka inż. Mickuna wyrabia piece do hartowania, dotąd w kraju nie fabrykowane. Ceny w okresie sprawozdawczym wzrosły średnio o 25 %.

W przemyśle silnikowym zanotować należy powstanie nowej, narazie niewielkiej fabryki „Silnik“, która rozpoczęła wyrób motorów systemu Diesla, dotąd w kraju nie wyrabianych. Wogóle jednak przemysł silnikowy przeżywa ciężki okres z powodu małego zapotrzebowania na silniki spalinowe. Pewnego polepszenia oczekiwać należy na jesieni. Ceny na silniki wzrosły w okresie sprawozdawczym średnio o 108 %.

Naogół w rozwoju przemysłu metalowego pomimo trudności kredytowych i braku gotówki obrotowej zauważyć można powolny lecz stały postęp. Stale bowiem powstają nowe warsztaty pracy lub też dawne udoskonalają się technicznie. Tak np. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza p. f. S. Samulski w Pleszewie (Wielkopolska) zrobiła duże postępy w dziale pomp, armatur, urządzeń sanitarnych przez bardzo dobre zorganizowanie swojej odlewni. Również Sp. Akc. W. Kucharski w Krakowie sprowadziła szereg najnowszych maszyn z zagranicy, co pozwoli znacznie rozszerzyć produkcję w dziale wszelkiego rodzaju siatek drucianych, używanych w przemyśle, oraz uniezależnić rynek krajowy w tym dziale od importu zagranicznego. W dziale odlewów stalowych należy wymienić rozrost „Wielkopolskiej Stalowni Martenowskiej“, która dostarcza odlewów surowych i obrobionych z pierwszorzędnej stali martenowskiej od najniższej do najwyższej wytrzymałości. Powstała również nowa specjalna odlewnia żelaza i metali w Poznaniu pod firmą „Inż. Jerzy Zahn i Ignacy Gryzka“ i rozwija się bardzo pomyślnie. Powstanie takiej odlewni jest bardzo pożądane dla średnich i mniejszych zakładów przemysłowych, nie mogących u siebie zorganizować odlewni, a potrzebujących dla swej produkcji odpowiednich, gwarantowanych odlewów. W dziale naczyń emaljowanych sytuacja na rynku wewnętrznym poprawiła się trochę.

Dnia 17 czerwca r. b. została otwarta w Warszawie Wystawa Przemysłu metalowego, urządzona staraniem Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych przy współudziale kooperatywy p. n. „Zjednoczeni polscy przemysłowcy metalowi“. Wystawa okazała się bardzo celową w kierunku zaznajomienia rynku wewnętrznego z całokształtem polskiego przemysłu, dzięki bowiem bogatemu zaopatrzeniu w eksponaty odznaczała się wielkiem ożywieniem.

Przemysł papierniczy.

W kwietniu i maju nastąpił częściowy kryzys w przemyśle papierniczym polskim, wyrażający się w pewnem ograniczeniu produkcji. W tym czasie papier zagraniczny przy czasowej stabilizacji marki polskiej kalkulował się taniej od krajowego, to też hurtownicy sprowadzali go masowo z zagranicy. Przemysłowcy papierniczy obniżyli nawet trochę ceny, chcą utrudnić konkurencję zagraniczną. W czerwcu jednak, gdy dolar zaczął gwałtownie iść w górę, sprowadzanie papieru zagranicznego nie było możliwe. Pozatem wskutek ograniczenia produkcji w poprzednich miesiącach, Rząd zredukował częściowo ulgi celne na te gatunki papieru, które z ulg tych korzystały. To też już od połowy czerwca fabryki papiernicze pracują bez ograniczeń. Papier krajowy pomimo wzrostu cen jest rozkupywany.

Produkcja celulozy utrzymana bez zmiany od początku r. b.

Rozbudowa fabryki papieru „Steinhagen, Wehr i S-ka“ w Myszkowie postępują szybko i w ciągu roku uruchomiona będzie nowa maszyna papiernicza, wyrabiająca około 100 wagonów papieru miesięcznie.

W zrozumieniu niedostatecznie rozwiniętego przemysłu papierniczego w Polsce powstało kilka konsorcjów, mających na celu rozbudowę i ulepszenie metod produkcji tego przemysłu. Niewiadomo jednak jeszcze jak szybko te zamierzenia się urzeczywistnią.

Narazie podkreślić można udoskonalenie produkcji mniejszego znaczenia, a mianowicie zastosowanie pneumatycznego sposobu transportu masy drzewnej w fabryce papieru p. f. „Papiernia i młyny w Częstochowie“.

Wielkopolska papiernia, wyrabiająca papier pakowy produkuje go głównie ze szmat, gdyż wobec cen celulozy uważa ten surowiec za lepiej się kalkulujący.

KRONIKA

Zaprzestanie sprzedaży bonów złotych.

Min. Skarbu zawiadamia, że z dniem 28 września 1923 roku nastąpiło zastanowienie sprzedaży 6 proc. złotych bonów skarbowych wszystkich seryj. Pozostały w Min. Skarbu zapas złotych bonów serji I b, I c, I d zostaną zużyte na dokonanie wymiany bonów serji I a, których termin płatności nastąpi jak wiadomo, w dniu 1 października 1923 r. Posiadacze złotych bonów tejże serji będą je więc mogli wymienić w oddziałach P. K. K P., jednak tylko do dnia 10 października 1923 r. włącznie na serje następne, przytem należne im procenta otrzymywać będą w gotówce po kursie 50800 mkp. za jeden złoty Bony serji I a będą też mogły być od dnia 1 października 1923 r. wymieniane w oddziałach P. K. K. P. na gotówkę również po kursie 50800 mkp. za jeden złoty. Z dniem 11 października rb. wymiana bonów serji I a na bony seryj następnych zostanie całkowicie wstrzymana. Wobec tego bony te będzie można wymieniać odtąd tylko na gotówkę po wymienionym kursie. Kurs 5080 mkp. ustalony został zgodnie z ustawą na podstawie przeciętnego kursu franka szwajc. w okresie od 20 do 27 września 1923 r. P. K. K P. będzie wymieniała bony złote w serji I a wogóle tylko za gotówkę. W związku z wydanem zarządzeniem o wstrzymaniu sprzedaży bonów złotych, Min. Skarbu nie będzie już w przyszłości ogłaszać kursów, jedynie w terminie płatności bonów serji I b, I c i I d, tj. dnia 1 i 15 listopada, oraz 15 grudnia 1923 r. zostanie ogłoszony zgodnie z ustawą kurs, po jakim bony te będą wykupywane.

Szkoła handlowa w Bydgoszczy.

Szkoła Handlowa Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy została ostatecznie przy współudziale Ministerstwa Wyznań Relig. i Oświecenia Publ. zorganizowaną jako typ przyjęty w wielu państwach zachodnich. Obejmuje ona dwa lata nauki dla absolwentów VI klasy szkoły średniej (gimnazjum szkoły realnej) i w przedmiotach ogólnokształcących jak język polski, historja, geografja itd. odpowiada ostatnim dwom klasom szkoły średniej a w przedmiotach handlowych daje całokształt wykształcenia zawodowego. Absolwent tej szkoły otrzymawszy pełne wykształcenie w pewnych przedmiotach a nadto zawodowe przygotowanie jest w chwili kiedy w szkole śre-

dniej składałby dopiero egzamin dojrzałości, uzdolnionym do objęcia odpowiedniego stanowiska w życiu praktycznym, t. j. w handlu i przemyśle lub w banku. — Nowa szkoła powinna z tego względu znaleść gorące poparcie interesowanych sfer w zrozumieniu zadania tej szkoły, wobec konieczności postawienia naszego handlu na odpowiednim poziomie a kierownictwo szkoły znajduje się w rękach p. Witolda Skalskiego, długoletniego profesora Akademji Handlowej w Krakowie, daje gwarancję spełnienia w zupełności swego zadania.

Wpisy przyjmuje dyrekor w Izbie Przemysłowo Handlowej (Nowy Rynek 8) codziennie w godzinach od 11—1 a nauka rozpocznie się 15 października po przeprowadzeniu koniecznego remontu w budynku oddanym przez miaso na ten cel.

Z Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

Kupcom zwracamy uwagę na ogłoszone w tych dniach w dziennikach zarządzenie policyjne Starostwa Grodzkiego o sposobie i formie sporządzania cenników i ujawniania cen.

Zarządzenie to w § 12 postanawia, że obowiązek ujawniania cen nie odnosi się do artykułów, które w myśl ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku podlegają opłacie stemplowej.

Dla zorjentowania się co do przedmiotów, które w myśl powyższego postanowienia nie podlegają obowiązkowi uwidaczniania cen, podajemy poniżej ich spis:

Przedmioty, wyrobione w całości lub części ze złota, platyny lub srebra, przedmioty pozłacane, platynowane lub posrebrzane i wszelkiego rodzaju imitacje złota, platyny lub srebra — o ile przedmioty te nie są narzędziami wytwórczemi lub nie służą do celów naukowych.

Perły, korale, kamienie szlachetne i pół szlachetne i wszelkiego rodzaju imitacje tych przedmiotów.

Oryginalne dzieła sztuk plastycznych, kopje i reprodukcje, nie umieszczone w książkach, celem wyjaśnienia tekstu.

Wyroby z porcelany i biskwitu dla ozdoby mieszkań, jako to: waży, statuetki itp. przedmioty porcelanowe z malowidłami, złoceniami i ozdobami z miedzi i miedzianych stopów: kwiaty sztuczne z porcelany lub fajansu, służące do ozdoby.

Wyroby ze szkła, o ile mają jakiekolwiek ozdoby, oraz lustra szlifowane.

Przedmioty służące do gier wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem kart do gry:

a) Instrumenty muzyczne wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem przeznaczonych dla celów szkolnych;

b) płyty reprodukcyjne.

Artykuły toaletowe: Bielidło, róż, puder, środki do farbowania włosów, pomady, maście kosmetyczne wszelkiego rodzaju, perfumy, esencje, wody toaletowe.

Futra, skóry na futra (z wyjątkiem zwykłych skór baranich, owczych, jagnięcych, króliczych, zajęczych i kozich) i wyroby ze skór na futra nawet w tym razie, gdy stanowią tylko część składową przedmiotu, chyba że byłyby tylko ozdobą przedmiotu. (Kołnierzy i podszewek nie uważa się za ozdobę.)

Koronki i hafty:

a) jeśli towar jest sprzedawany według długości;

b) jeśli towar sprzedaje się jako sztukę (w całości);

Dywany i kobierce. Gobeliny, tkane obrazy, portjery do drzwi, firanki.

Przybory do podróży: Kufry, torby podróżne i walizki, o ile są sporządzone ze skóry, oraz pledy podróżne, nesesery.

a) Środki przewozowe motorowe (samochody, łodzie motorowe) z wyjątkiem przeznaczonych wyłącznie do przewozu ciężarów;

b) obręcze gumowe na koła powozowe.

Wszelkiego rodzaju antyki i przedmioty, których wartość wynika z ich dawniejszego pochodzenia, z wyjątkiem książek.

Targi i wystawy. Praga Czeska Targi Międzynarodowe od 2—9 września br., wiosenne zaś od 16—23 marca 1924 roku.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia, że Zarząd Jarmarku w Lyjonie organizuje na dzień 5 października br. Międzynarodową Wystawę Drzewa, która obejmuje wszystko, co się tyczy produktów drzewa oraz jego przetworów, a więc: drzewa nieobrobionego, drzewa obrobionego mechanicznie oraz przetworów drzewa, uzyskanych drogą chemiczną i wszelkich maszyn drzewnych do obróbki drzewa.

Koszty wynajęcia jednego stoiska wynosić będą 1 000 (?) frs., a 1 m^2 na powierzchni otwartej — 20 franków.

Fakt, iż Polska wywiozła do Francji w ciągu roku 1922 około 100 000 m^3 drzewa a w ciągu pierwszego kwartału 1923 r. około 40 000 m^3 zdaje się przemawiać za udziałem administracji leśnej państwowej polskiej oraz firm prywatnych polskich przedewszystkiem celem zwiększenia wywozu drzewa polskiego do Francji, które zdaje się mieć wszelkie widoki rozwoju oraz woli zastąpienia wywozu drzewa nieobrobionego produktami jego, wytworzonymi drogą mechaniczną i chemiczną.

Organizacją udziału polskich stowarzyszeń zajmuje się w porozumieniu z Izbą Handlową Polsko-Francuską Rada Naczelna Związków Drzewnych w Polsce (Zielna 35, Warszawa), do której należy kierować zgłoszenia.

Stosunki handlowe z zagranicą. Firma Leon Zech i Cie w Brukseli, Rue de l'Indépendance 98 B przyjmie przedstawicielstwo polskiej fabryki papieru. Fa Polzbyt w Charbinie (Mandżurja) zawiadamia nas, że w dniu 5 czerwca b. r. T-wo Handlowo-Ajenturowe „Polzbyt“ w Charbinie weszło w skład Wschodnio-Rosyjsko-Chińskiego Towarzystwa „Woskitorus“ jako polski wydział handlowy „Polzbyt“ przy „Woskitorusie“.

Celem Wydziału jest rozwój i ugruntowanie stosunków handlowo-przemysłowych między dalekim Wschodem i Polską.

Fa Benchkrom Importation-Exportation Représentation 8 rue Derb Elhagar Fez Médina Maroc pragnie nawiązać stosunki z Polską.

Firma Antoni Repik Wiedeń IV/I, Obstmarkt pragnie importować z Polski wagonowo owoce i jarzynę.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia nas, że w dniu 11 czerwca br. weszły w życie nowe podwyższenia norweskiej taryfy celnej. Już w dniu 9 lutego podwyższono taryfę celną o 20% za wyjątkiem kawy i cukru oraz towarów przewidzianych traktatami. Obecnie podwyższono jeszcze taryfę o 13⅓% dla cukru i kawy o 10%, razem więc ogólne podwyższenie wynosi 35⅓% ponad taryfę a 10% dla cukru i kawy. Podwyższenie nie dotyczy towarów przewidzianych specjalnymi traktatami: owoce południowe, wina, mocne alkohole (umowy kontyngensowe) orzechy, ryż etc.

Wiedeńska Izba dla Handlu, Rzemiosla i Przemysłu zawiadamia nas, że od niedawna zaprowadzono w Austrji powszechny podatek obrotowy w wysokości 1%, ponadto podatek luksusowy w wysokości 12%, który opłaca się, o ile towar nabywa bezpośrednio konsument, zatem kupiec, który nabywa towary luksusowe celem dalszej odsprzedaży, podatku tego nie opłaca, o ile jednakże wykaże się odpowiedniem poświadczeniem orodzaju i rozmiarze jego przedsiębiorstwa. Poświadczenia takie wystawiają dla kupców zagranicznych Izby dla Handlu, Rzemiosła i Przemysłu istniejące w Austrji w Feldkirch, Graz, Insbruck, Klagefurt, Linz, Salzburg i Wiedeń (I. Stubenring 8), a to na podstawie odpowiednich zaświadczeń, wystawionych przez zagraniczne Izby Przem. Handlowe wzgl. placówki konsularne.

Z powodu powstałych wątpliwości co do ulg celnych, przyznanych Austrji Ministerstwo Przem. i Handlu wyjaśnia nam, że towary austrjackie nie korzystają z żadnych ulg celnych poza ulgami przyznanemi Francji.

Na podstawie pisma Izby Handlowej w Bukareszcie Min. Przem. i Handlu zawiadamia nas, że w transakcjach mąką, zbożem i nasionami, przewidzianych na giełdzie niema żadnych zasad stałych uregulowanych przez przepisy lub zwyczaj. W każdym wypadku ocenia się wagę na hl., ciała zaś obce w procentach. Co się tyczy mąki, odróżniane są dwa typy: mąka biała i mąka rdzenna (integrala).

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia nas, że terminy przedawnienia z 3-ciej noweli do austrjackiego kodeksu cywilnego zostały w Czechosłowacji przedłużone do 1 marca 1924 r., o ile odnośne pretensje nie wygasły przed upływem dłuższego terminu przedawnienia poprzednio już w ustawie oznaczonego. Bliższe dane w Izbie naszej.

Stosunki handlowe z Gdańskiem. Gdańska Izba Handlowa nadsyła nam następujący komunikat: Stworzone przez Traktat Wersalski wolne miasto Gdańsk znajduje się jak wiadomo w unji celnej z Rzecząpospolitą Polską. Z powodu wybitnie ochronnej polskiej polityki celnej daje się zauważyć ostatniemi czasy poważny rozrost młodego przemysłu gdańskiego. Dotychczasowe przedsiębiorstwa dostosowały się do nowych warunków stworzonych unją celną. Danziger Wirtschaftszeitung, która jest zarazem organem urzędowym Izby Handlowej Gdańskiej w nr. 12 z czerwca br. daje przegląd nowo powstałych przedsiębiorstw. Firmy zainteresowane w imporcie z Gdańska mogą wspomniany specjalny numer Danziger Wirtschaftszeitung otrzymać bezpłatnie z Izby Handlowej w Gdańsku, Hundegasse 10. Numer ten można również przeglądać w Izbie naszej.

Kodeks międzynarodowych terminów handlowych, używanych przy transportach morskich wydała niedawno Międzynarodowa Izba Handlowa. Wydawnictwo to pod tytułem „Definitions des Termes Commerciaux (Circulaire No. 43)" można nabyć w języku francuskim lub angielskim w Secrétariat Géneral de la Chambre de Commerce Internationale, 33, rue Jean-Coujon, Paris, VIII e.

Konkurs Międzynarodowego Biura Pracy. Międz. Biuro Pracy ogłosiło konkurs na dwie rozprawy o międzynarodowej organizacji pracy przy Lidze Narodów.

Pierwsza z tych rozpraw ma być utrzymana w tonie popularnym, druga winna posiadać istotną wartość naukową. Obie mają na celu zaznajomić społeczeństwo polskie z międzynarodową organizacją pracy, która dotychczas w Polsce stosunkowo mało jest znana, mimo stale wzrastającego znaczenia tej instytucji zagranicą. Bliższe informacje w Izbie naszej.

Stosowanie ustaw i rozporządzeń rządowych w kwestjach robotniczych Centralny Związek Polskiego Przem. Górnictwa Handlu i Finansów, Warszawa, Chmielna 2 przystąpił do systematycznego zbierania wszelkich dokumentów dotyczących stosowania ustaw i rozporządzeń rządowych w kwestjach robotniczych. Materjał w ten sposób zebrany da możność zorjentowania się w stosowanej praktyce i udoskonalenia służby informacyjnej.

W tym celu Centralny Związek prosi o nadesłanie mu odpisów dotychczasowej i przyszłej korespondencji z władzami państwowemi, Inspektorami Pracy, Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej w sprawach stosowania ustawodawstwa robotniczego, szczególnie zaś wszelkich wyjaśnień i nakazów, jakie w tych sprawach były wydane poszczególnym zakładom pracy jak również odpisów uprawomocnionych wyroków sądowych itd.

Organizacja handlu zewnętrznego Rosji. Bliższe dane dotyczące handlu zewnętrznego Rosji można otrzymać w Izbie naszej.

Rewizja traktatu handlowego z Francją. Powtarzamy już dawniej w komunikatach naszych ogłoszone wezwanie do natychmiastowego nadesłania nam wniosków odpowiednio umotywowanych odnośnie do zmian wzgl. uzupełnień układu handlowego polsko-francuskiego. Wnioski w tym kierunku przyjmujemy do dnia 30 sierpnia br. włącznie.

Zaświadczenia walutowe dla eksporterów.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu stosownie do instrukcji o wprowadzeniu przymusu inkasowania należności zagranicznych za wywiezione towary, ogłoszonej w Monitorach Polskich Nr. 142 i 145 rb. komunikuje, że nadawca chcąc eksportować towar za granicę lub do obszaru W. M. Gdańska, obowiązany jest zaopatrzyć się **w wymagane zaświadczenie walutowe.**

Zaświadczenia takie wystawiają wszystkie Polskie Krajowe Kasy Pożyczkowe na wszelkie towary, na każdą przesyłkę oddzielną, zaś przy przesyłkach materjałów drzewnych, węgla kamiennego oraz przetworów ropy naftowej t .zw. zaświadczenia raucowe t. j. na większą ilość wagonów.

Nadawca winien zaświadczenia te dostawić bezpośrednio wyjściowym granicznym urzędom celnym, a na towary nadane do przewozu do W. M. Gdańska, kontrolom skarbowym w Tczewie, w Starej Pile, w Skarszewach lub w Gdyni, stosownie do zamierzonego kierunku wysłania przesyłki do Gdańska.

W końcu nadmienia Dyrekcja kolejowa, że nadawca wzgl. odbiorca odpowiada wobec kolei za wszelkie straty, jak n. p. za postojowe i składowe, wynikające z braku lub mylnego skierowania tych zaświadczeń do niewłaściwych kontroli skarbowych wzgl. urzędów celnych.

Komunikacja towarowa z Triestem. Z dniem 15 sierpnia br. została zaprowadzona bezpośrednia kounikacja dlaprzewozu przesyłek zwyczajnych pomiędzy stacjami kolei żelaznych w Polsce a Triestem, na warunkach ogłoszonych w Dzienniku Ustaw Nr. 82 b. r.

Nowe warunki wydawania zezwoleń na wywóz drzewa nieobrobionego. Od dnia 21 sierpnia br. Gł. Urząd Przywozu i Wywozu w Warszawie, ul. Elektoralna 2, zezwolenia na wywóz drzewa nieobrobionego na następujących warunkach:

1. Uiszczenie opłaty manipulacyjnej w wysokości 20 000 mk. od wagonu licząc jeden wagon — 10 000 kg.

2. Uiszczenie opłaty wywozowej licząc: 5 szyl. od 1 m³ budulca iglastego, 4 szyl. od 1 m³ kopalniaków, papierówki, słupów telegraficznych i drzewa opałowego, 10 szyl. od 1 m³ osiki, traktując zakaz wywozu osiki narówni zinnymi gatunkami drzewa wniesionego na listę towarów zabronionych do wywozu, 5 szyl. od 1 m³ pozostałych gatunków drzewa liściastego.

3. Wypłacenie 30 % waluty uzyskanej z transakcji do Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w zamian za marki polskie po kursie dnia. Kwota powyższa ustalona będzie bez badania kontraktów na podstawie następującego cennika:

1	metr sześc.	sosny	30	szyl.
1	„ „	brzozy	30	„
1	„ „	buku	35	„
1	„ „	wiązu	50	„
1	„ „	grabu	50	„
1	„ „	dębu	60	„
1	„ „	wierzby	40	„
1	„ „	brzostu	60	„
1	„ „	lipy	40	„
1	„ „	jodły	25	„
1	„ „	klonu	25	„
1	„ „	modrzewiu	25	„
1	„ „	olchy	30	„
1	„ „	świerku	25	„
1	„ „	topoli	40	„
1	„ „	jesionu	40	„
1	„ „	osiki	45	„
1	„ „	kopalniaka	15	„
1	„ „	słupów telegraficznych	24	„
1	„ „	przestrz. papierówki	2.60	dol.
1	„ „	drzewa opałowego	1,25	dol.

przyczem przy zmianie metrów na kilogramy i otwrotnie liczyć się będzie:

1	metr sześc.	drzewa miękkiego	700 kg
1	„ „	drzewa twardego	1000 „
1	„ „	przestrz. papierówki i drzewa opałowego	600 „

4. Warunki wyszczególnione w pp. 2 i 3 mogą być wykonane w terminie 4-ch miesięcy od dnia uzyskania

zezwolenia, z warunkiem jednak uprzedniego złożenia, poświadczonego rejentalnie listu gwarancyjnego jednego z banków dewizowych, zredagowanego podług ustalonego przez Główny Urząd Przywozu i Wywozu wzoru. Gwarancja bankowa winna opiewać, zgodnie z powyższym cennikiem w funtach angielskich, względnie dolarach amerykańskich i winna być zaaprobowana przez Wydział Bankowy Ministerstwa Skarbu (Rymarska Nr. 5 pokój Nr. 59 i 62). Przy uregulowaniu zobowiązania przyjmowane będą przez Polską Krajową Kasę Pożyczkową również franki szwajcarskie i guldeny holenderskie po kursie dnia.

5. Wszystkie wpłaty w walutach obcych, winny być uskuteczniane nie gotówką lecz przekazami zagranicznemi. Stosowne zobowiązanie winno być zamieszczone w liście gwarancyjnym.

6. W razie zwolnienia eksportera przez Departament Handlowy Ministerstwa Przemysłu i Handlu od składania listu gwarancyjnego wymagane będzie złożenie poświadczonej rejentalnie deklaarcji osobistej względnie firmowej tej samej treści

7. Petent składający po raz pierwszy podanie o wywóz winien bezwzględnie dołączyć rejentalny odpis świadectwa handlowego I. kategorji względnie odpowiedniego świadectwa przemysłowego.

8. Podanie o wywóz drzewa złożone do godz. 11-tej rano w biurze podawczem i będące pod względem formalnym w zupełnym porządku oraz posiadające dowody wykonania powyższych warunków będą w miarę możności załatwione na drugi dzień między godz. 2 a 3 popoł., t. j. w tym czasie petenci będą mogli odebrać ewentualnie przyznane im świadectwa wywozowe.

Traktat handlowy z Danją i Islandją. Firmy zainteresowane w traktacie handlowym z Danją i Islandją zechcą nam jak najrychlej nadesłać swoje dezyderaty.

Likwidacja domów bankowych. Delegat Ministerstwa Skarbu w Poznaniu prosi nas o podanie do wiadomości, że ostateczny termin likwidacji Domu Bankowo-Komisowo-Handlowego „Komibank" w Poznaniu przy ul. Kantaka nr. 1 wyznaczony został na dzień 15 październik b. r.

Z Izby przemysłowo-handlowej w Bydgoszczy.

Zwyczaje handlowe w obrocie drzewem. Biorąc pod uwagę notoryczny spadek waluty z jednej strony, z drugiej zaś strony rozpowszechnione spekulowanie na zwłokę zwłaszcza w obrotach detalicznych, przychyliła się Izba do uchwały właścicieli tartaków i kupców drzewnych i wyraziła swą zgodę na opublikowanie nowej wytycznej, stosowanej przez nich przy zawieraniu umów, która brzmi: „Przy sprzedaży detalicznej, nawet bez specjalnej umowy, zapłata powinna nastąpić równocześnie z dostawą. Jeżeli kupujący nie zapłaci do dni 6, licząc od wystawienia faktury, sprzedawca jest uprawniony policzyć i żądać tę cenę, która jest miarodajną w dniu zapłaty".

Rewizja traktatu handlowego polsko-francuskiego. Ze względu na to, że w najbliższym czasie będzie przeprowadzona rewizja traktatu handlowego polsko-francuskiego, zainteresowani w eksporcie do Francji kupcy i przemysłowcy naszego okręgu zechcą przesłać w jaknajkrótszym czasie swoje umotywowane postulaty dotyczące zmian lub uzupełnień taryfy celnej itd. do Izby naszej.

Stosunki handlowe z zagranicą. Firma wiedeńska, której właścicielami są Polacy, zamierza dostarczać do Polski wyroby skórzane, papiernicze i inne. Firma ta przyjmie również reprezentację wzgl. może wystarać się o odbiorców na wszelkie wyroby i płody nadające się na eksport z Polski. Bliższych informacyj udziela biuro Izby.

Podwyższenie norweskiej taryfy celnej. W ostatnim czasie weszły w życie nowe podwyższenia norweskiej taryfy celnej, uchwalone dla pokrycia niedoborów budżetowych. Podwyższenie nie dotyczy towarów przewidzianych specjalnymi traktatami: owoce południowe, wina, mocnoalkoholowe (umowy kontyngentowe), orzechy, ryż etc.

Stały pokaz wzorów przemysłowych. Aby móc dysponować miejscem, przeznaczonem na pokaz wzorów przemysłowych naszego okręgu, upraszamy wszystkie firmy, które zamierzają wziąść udział w stałej wystawie a dotychczas udziału swego nie zgłosiły, o bezzwłoczne zawiadomienie o tem Izby. Ubikacje bowiem, przeznaczone na pokaz wzorów opróżnią się 1 października b. r. wobec czego z końcem listopada względnie najpóźniej z początkiem grudnia zamierza Izba nasza przystąpić do otwarcia pokazu.

Przepisy firmowe. Zauważono, że cały szereg kupców i przedsiębiorców nie umieścił na drzwiach swych lokali tablic z imieniem i nazwiskiem właściciela, jak to przepsuje § 5a ordynacji procederowej. Celem uchronienia przed karą zwraca się uwagę interesowanych, aby braki te jaknajrychlej usunęli a zresztą przepisy ściśle przestrzegali.

Podwyższenie maksymalnej stawki listów wartościowych. Na skutek zażaleń interesentów, że dotychczasowe normy, ustalające stosownie do rozporządzeń jako najwyższą kwotę przy przyjmowaniu listów wartościowych zagranicznych 1000 franków, są stanowczo za niskie i nieodpowiednie obecnym stosunkom gospodarczym i walutowym, interwenjowała Izba u władz miarodajnych, żądając podwyższenia maksymalnej stawki listów wartościowych. Dotychczasowe przepisy bowiem wpływają ujemnie na rozwój tut. przemysłu i handlu oraz niepotrzebnie przyczyniają się do wzbogacenia nieprzychylnych nam władz gdańskich, przez które tutejsze firmy są zmuszone uskuteczniać wysyłki listów wartościowych ponad 1000 franków francuskich.

Projekt kanału Górny Śląsk—Gdańsk. Ponieważ projekt rządowy kanału, który połączyć ma Gdańsk z Górnym Śląskiem łączy Wisłę z Wartą pod Toruniem, omijając Bydgoszcz, zamierza Izba nasza w porozumieniu z Magistratem miasta Bydgoszczy wystąpić z odpowiednim memorjałem wobec władz dla wywalczenia tego, co tutejszemi okręgowi słusznie się należy t. j. połączenia z uwzględnieniem kanału bydgoskiego. Ze względu na to, że sprawa jest pilną i godzącą w najżywotniejsze interesa przemysłu i handlu całego okręgu, wysłała Izba nasza w celu zebrania materjału odpowiednie kwestjonarjusze interesentom. Firmy pominięte przy rozesłaniu okólników, które jednak powyższa sprawa interesuje, prosimy by nadesłały swoje uwagi w tej materji jak najrychlej pod adresem Izby. Przy odpowiedzi należy uwzględnić: a) dokładne zestawienie interesów danej firmy, którym obecny projekt kanału zagraża, b) jakiego opału firma używa, czy spławia lub mogłaby spławiać go wodą, c) czy firma mogłaby odrazu przeładowywać swe fabrykaty względnie półfabrykaty z wody na ląd i odwrotnie, e) dowolne uwagi.

Stosunki handlowe z zagranicą. Firma francuska poszukuje dostawców następujących artykułów: a) cynkowanych żelaznych podpór do ilozatorów, armatury itd., b) porcelanowych ilozatorów oraz ilozacyjnego materjału dla elektrotechniki, c) listewki do przewodów elektrycznych. Firma czeska zamierza dostarczać w Polsce: a) fabrykom gorsetów: szelki do pończoch, szpangi i sprzączki, b) fabrykom szelek i pończoch męskich: różne artykuły metalowe, c) fabrykom płaszczów gumowych i ubrań: sprączki do pasków i kamizelek, d) fabrykom butów i kamaszy :sprzączki, e) firmom mód męskich: szpilki do kołnierzy, krawatów i paski skórzane, f) hurtownikom towarów krótkich: klamry dekoracyjne, szpilki do krawatów, szelki do pończoch wszelkiego wyrobu.

Eksport do Niemiec. Ministerstwo Przemysłu i Handlu prosi Izbę naszą o powiadomienie, czy i jakie wynikają trudności w eksporcie do Niemiec wyrobów przemysłu wielkopolskiego, na skutek upłynięcia terminu ułatwień przewidzianych w art. 268 b Traktatu Wersalskiego oraz

o nadesłanie materjałów. W celu opracowania odnośnego memorjału prosimy zainteresowane w eksporcie do Niemiec firmy o bezzwłoczne nadesłanie nam swych wniosków i dezyderatów z szczegółowem uzasadnieniem.

Sprzedaż towarów zagranicę za marki polskie a deklaracje dewizowe. O ile eksporter sprzedaje towar za marki polskie, ma złożyć o tem deklarację do anku dewizowego. Marki polskie w tym wypadku powinny wpłynąć z przekazu zagranicznego. W sprawie eksporterów, którzy otrzymali dawniej już należytość za towar a wysyłają go dopiero teraz odnośnie drzewa zakontraktowanego jeszcze w roku ubiegłym nastąpiło porozumienie między przedstawicielami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu a Syndykatami drzewnymi polegające na składaniu tylko 30% wartości drzewa w Gdańsku (od 1. 10. br. — 50%). Eksporterom, którzy zawarli umowy w ostatnim czasie przed wydaniem rozporządzeń walutowych Departament Handlowy przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu przyjdzie z pomocą, o ile udowodnią, iż umowy zawarli przed zakazem, i że otrzymane obce waluty spieniężyli w P. K. K. P. W tym wypadku Dep. Handlowy zwróci się do Ministerstwa Skarbu z wnioskiem o zwolnienie z obowiązku składania walut.

Bezpośrednie połączenie telefoniczne Bydgoszczy z Gdańskiem. W związku z zabiegami, poczynionemi przez Izbę u władz rządowych w sprawie bezpośrednich połączeń telefonicznych Bydgoszcz—Gdańsk, powiadomiła tutejsza Dyrekcja Poczt i Telegrafów Izbę, że budowa drugiego bezpośredniego połączenia została ukończoną na terytorjum polskim w lipcu br. i że tutejszy Urząd Telegraficzny czeka już od 15 lipca br. na włączenie do Gdańska. — Pomimo, że rozmowy próbne dały wynik dobry i że zarząd gdański o rozpoczęciu prac na terytorjum polskim był powiadomiony, praca zmontowań odpowiednich aparatów w Urzędzie Telegraficznym w Gdańsku nie została z takiem naciskiem przeprowadzona, aby połączenie to móc oddać już w lipcu do publicznego użytku. Na podstawie udzielonych informacyj, że sprawa będzie w Gdańsku załatwioną dopiero w przeciągu paru tygodni, zwróciła się Izba do Komisarza Generalnego Rzeczypospolitej oraz Izby Handlowej w Gdańsku z prośbą o poparcie i spowodowanie odnośnych czynników w Gdańsku do przyspieszenia zmontowania w mowie będącej linji telefonicznej w obopólnym interesie Polski i Gdańska.

Z Izby Przemysłowo-Handlowej Grudziądzko-Starogardzkiej.

Sprawy celne. W dniu 3 września rb. weszło w życie rozporządzenie w przedmiocie **mnożnika celnego** normalnego i zniżkowego, mocą którego wysokość mnożnika normalnego określono na 48 000, a wysokość mnożnika zniżonego na 36 000 aż do nowego zarządzenia.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że **smoła twarda** otrzymana przy destylacji smoły gazowej, mająca zastosowanie w przemyśle na równi ze smołą asfaltową naturalną, stanowi z punktu widzenia handlowego i taryfowego smołę asfaltową sztuczną, podlegającą opłacie clem według punktu 3, poz. 83 Taryfy Celnej (9. 6 1923 OK. T. 45).

Melasa odpadkowa do wyrobu paszy dla zwierząt opłac cło według poz. 39. p. 1. T. C., melasa zaś czysta do użytku wewnętrznego podlega opłacie clem według poz. 23. T. C. analogicznie do syropu ziemniaczanego. (13. 6. 1923. Ok. Nr. T. 46). **Agrafki stalowe** oraz szpilki do włosów bez ozdób podlegają opłacie clem według poz. 156. lit. g. **Szpilki do włosów** z ozdobami podlegają ocleniu według odpowiednich punktów poz. 215. T. C. — Zaznacza się, że szpilki wymienione w uwadze punktu 1 poz. 156 należy rozumieć jako szpilki pojedyńcze z główkami. (Ok. Nr. T. 49.)

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawezwało tut. Izbę do przedłożenia w czasie możliwie najkrótszym, motywowanej opinji co do ewent. zakazu przywozu do Polski złotych kopert do zegarków kieszonkowych i bransoletkowych. Równocześnie prosiło Izbę o zawiadomienie czy i jakie wynikają dzisiaj trudności przy eksporcie do Niemiec wyrobów naszego przemysłu na skutek upłynięcia terminu ułatwień przewidzianych w art. 268 b traktatu wersalskiego oraz o nadesłanie mu odnośnych materjałów. Prosimy przeto wszystkie zainteresowane P. T. Firmy naszego okręgu o przedkładanie materjałów, poruszonych spraw do biura naszej Izby. Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje nam, że Dyrekcja Urzędów Cłowych w Konstantynopolu żąda bezwarunkowo okazywania certyfikatu pochodzenia towaru, przed wydaniem go odbiorcy. Na skutek starań Wydziału Konsularnego Delegacji Polskiej w Konstantynopolu, Dyrekcja Ceł zadowoli się świadectwem pochodzenia wydanem przez urzędy do tego upoważnione I. Instancji miejsca pochodzenia towaru. W wypadku jednak, gdyby władzą taką był wiejski urząd gminny, certyfikat winien być ponadto potwierdzony przez kompetentne Starostwo.

Ulga taryfowa dla drzewa, przeznaczonego dla krajowych fabryk przetwórczych weszła w życie z mocą obowiązującą od dnia 1. sierpnia 1923 r. Ministerstwo Kolei Żelaznych, na skutek interwencji Min. Przemysłu i Handlu przyznało dla drzewa nieobrobionego z grupy 41 nomenklatury towarowej przy przewozie do krajowych fabryk wyrobów z drzewa, klasę V. Drzewo to musi być w liście przewozowym adresowane do krajowych fabryk wyrobów z drzewa i deklarowane: „do przeróbki na wyroby z drzewa". Poważna ta ulga taryfowa przy przewozie surowca do fabryk powinna dodatnio wpłynąć na ich rozwój i ułatwić konkurencję na rynkach zagranicznych wszystkim tym wyrobom z drzewa, które stanowią przedmiot eksportu polskiego.

Nowe opłaty pocztowe dla obrotu wewnętrznego i zagranicznego podwyższone do 100% opłat poprzednich obowiązują od 1 września r. b. Zwracamy jednak uwagę, że podwyżka wspomniana nie stosuje się do opłat kwartalnych i rocznych, co do których podwyżka wchodzi w życie dopiero z dniem 1. 10. r. b. Opłaty za czasopisma uiszczone przez wydawców do końca bieżącego kwartału (lipiec, sierpień i wrzesień) należy uważać za uiszczone należycie i z tytułu podwyżki taryf nie potrzeba wpłacać żadnych dopłat. Równocześnie podwyższona została granica podanej wartości listów wartościowych, paczek, przekazów pieniężnych i telegraficznych do 5 miljonów marek.

Księgi obrotu dla handlu i przemysłu. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczem Min. Skarbu (Dz. Ust. Nr. 78/23 poz. 616) wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe opłacające patent I do V kat. i przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. obowiązane są prowadzić księgi obrotu począwszy od 1 września 1923 r. O ile jednakże przedsiębiorstwo powyższych kategoryj prowadzi prawidłowe księgi handlowe wolne jest od obowiązku prowadzenia ksiąg obrotu. Za prawidłowe księgi handlowe uważane są księgi handlowe prowadzone stosownie do obyczajów kupieckich przy równoczesnem zachowaniu prawideł buchalterji. Księgi handlowe, by mogły zwolnić firmę od obowiązku prowadzenia ksiąg obrotu, winny składać się przynajmniej z dziennika i inwentarza. Przy wymiarze podatku od obrotu księga obrotu odgrywa specjalną rolę. Jest rzeczą oczywistą, że władza skarbowa nie może ustalić wielkości obrotu niżej tej, jaką wykazuje księga obrotu. Natomiast władza skarbowa może ustalić dla danego przedsiębiorstwa bez podania specjalnych motywów **większy obrót niż wskazuje księga obrotu.** W tem sposób zachodzi znaczna różnica przy wymiarze podatku pomiędzy księgą obrotu, a księgami handlowemi. Albowiem o ile przedsiębiorstwo prowadzi prawidłowe księgi handlowe (a tem samem zwolnione jest od obowiązku prowadzenia księgi obrotu) władza skarbowa nie może ustalić obrotu odmiennie od zeznania płatnika.

Również przy wymiarze podatku dochodowego zachodzi ta sama sytuacja. Kto więc nie chce narazić się na możliwość, że podatek od obrotu lub podatek dochodowy będzie wymierzony dowolnie, niech prowadzi tylko prawidłowe księgi handlowe. W tym celu zwracamy uwagę wszystkich zainteresowanych na książkę M. Pacoszyńskiego p. t.: „Jak zorganizować i prowadzić księgi handlowe bez pomocy księgowego".

Skorowidz władz i miejscowości Rzeczypospolitej wyszedł nakładem Książnicy Naukowej w Przemyślu. Cena za jeden egzemplarz oprawny wynosi 250 000 mk. Ogromnie pożyteczną i niezbędną tę książkę zalecamy wszystkim zainteresowanym sferom.

W naszej Izbie są do przejrzenia: 1) Oferty zagraniczne: Firma francuska zgłosiła zapotrzebowanie na przybory do instalacji elektrycznych i armatury wyrobu polskiego. Firma wiedeńska pragnie nawiązać stosunki handlowe dla eksportu i importu wszelkiego rodzaju towarów polskich i zagranicznych. Firma berlińska poszukuje fabryk ceramicznych, wyrabiających butelki gliniane do likierów. Kupiectwo w Salonikach interesuje się żywo wyrobami polskimi różnego gatunku.

2) Raporty konsularne dotyczące życia gospodarczego różnych krajów, w szczególności raporty naszych poselstw na Węgrzech, w Austrji, w Niemczech, w Rumunji (Bukowina), we Włoszech i w Brazylji.

3) Prospekty wystaw. Prospekt wystawy rolniczej w Jasach (Rumunja), która odbędzie się od 15 września do 31 października r. b. Sprawozdanie z przebiegu tegorocznego jarmarku wiosennego w Lyonie.

Stosunki handlowe z zagranicą. Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia, z prośbą o poinformowanie sfer zainteresowanych, iż Dyrekcja Urzędów Cłowych w Konstantynopolu żąda bezwarunkowo okazywania certyfikatu pochodzenia towaru, przed wydaniem go odbiorcy. Na skutek starań Wydziału Konsularnego Delegacji Polskiej w Konstantynopolu, Dyrekcja Ceł zadowoli się świadectwem pochodzenia wydanem przez urząd administracyjny I. Instancji miejsca pochodzenia towaru, a w wypadku jednak — gdyby władzą taką był wiejski urząd przezgminny, certyfikat winien być ponadto potwierdzony przez kompetentne Starostwo.

P. Aleksander Klaus, Nakło, ul. Bydgoska 387 donosi nam co następuje:

„Ponieważ znam rynki zbytu w Turcji i Persji, pragnąłbym założyć firmę eksportowo-importową z wymianą towarów na wełnę itp., które mają w Polsce wielki zbyt, a także potrzebne jako surowiec do wyrobów w Polsce. W Persji najbardziej potrzebny towar jest: łóżka metalowe, galanterja żelazna i wyroby platerowane, w Turcji maszyny rolnicze i przemysłowe, materjały włókniste, wyroby emaljowane, wyroby żelazne p. np. gwoździe, rury i t. d.

Towary mogłyby być eksportowane na Galac i stamtąd okrętami tureckimi na wschód, droga ta jest najtańsza. Obecnie są jeszcze wolne składy rządowo-polskie, które można wydzierżawić."

Interesowane firmy zechcą się skomunikować z p. Klausem.

Firmy zainteresowane w imporcie z Belgji zechcą podać swoje adresy do Izby naszej wraz z wyszczególnieniem artykułów, któreby pragnęły sprowadzać.

Firma Gottlieb Heller, Wil, Kt. Zürich Szwajcarja pragnie importować z Polski ziemniaki jadalne.

Ruch kursów Giełdy Pieniężnej w Poznaniu

w czasie od 1. września do 1. października 1923 r.

	3. IX.	17. IX.	28. IX.	Najwyższy	Najniższy
Akcje bankowe:					
Bank Kwilecki Potocki i Ska.	—	—	12500	17500	12000
Bank Przemysłowców . . .	17000	17000	18000	18500	17000
Bank Związku Spółek Zarobk.	55000	—	37000	60000	35000
Polski Bank Handlwy Poznań	—	—	20000	23000	16000
Poznański Bank Ziemian . .	5000	4500	5000	5000	4000
Akcje przemysłowe:					
Arkona	—	—	—	35000	—
Agrad	—	—	—	—	—
Bydgoska Fabryka Mydeł .	—	—	—	15000	14000
Barcikowski R.	16000	12000	13500	16000	12000
Browar Krotoszyński	—	—	—	—	—
Brzeski Auto	—	—	—	25000	—
Cegielski H.	17000	15500	14000	18000	13000
Centrala Rolników	5300	—	4500	5500	4000
Centrala Skór	30000	27000	26000	30000	25000
Cukrownia Zduny	—	—	—	850000	—
Dębienko	—	—	—	—	—
Fabryka Mebli Szwarzędz .	—	32000	—	33000	25000
Garbarnia Sawicki	—	—	—	50000	40000
Galwana Bydgoszcz . . .	—	—	—	—	—
Goplana	—	27000	—	27000	25000
Hadroga	—	—	—	—	—
Hartwig C.	7000	7000	6750	8000	6500
Hartwig Kantorowicz	—	—	—	50000	47500
Homosan	—	—	—	—	—
Hurtownia Drogeryjna . . .	—	—	—	5000	4800
Hurtownia Związkowa . . .	7000	6500	—	7500	6500
Hurtownia Skór	—	—	—	15000	14000
Herzfeld i Viktorius	—	60000	55000	70000	55000
Hurtownia Spółek Spożywców	—	—	—	—	—
Iskra	50000	50000	—	53000	50000
Juno	15000	16000	16000	16000	15000
Konserwy Mięsne	—	—	—	—	—
Lakoma	—	—	—	—	—
Lubań	—	—	775000	850000	775000
Dr. Roman May	450000	480000	470000	550000	430000
Marynin	—	—	—	—	—
Młyny i Tartaki Wągrowieckie	—	—	—	80000	—
Młyn Poznański	—	—	—	—	—
Młyn Ziemiański	33000	25000	—	33000	25000
Młynotwórnia	—	35000	40000	50000	30000
Olejarnia Szamotuly	—	—	—	—	—
Orient	—	—	—	—	—
Papiernia Bydgoszcz	13000	11000	9500	14000	7000
Patria	18000	17000	14000	18000	13000
Pendowski	—	—	—	—	—
Płótno	25000	24000	—	25000	23000
Pneumatyk	5000	4000	5000	5500	4000
Polbal	—	—	—	—	—
Poznańska Spółka Drzewna	47500	40500	38000	47500	35000
Bracia Stabrowscy (Zapałki)	—	—	—	—	—
Spółka Stolarska	—	—	—	40000	—
Sarmatia	—	—	—	—	—
Słoma	—	—	—	—	—
Starog. Fabryka Mebli . . .	—	—	—	22000	—
Synd. dla handlu z Zagranicą	—	—	—	—	—
Tartak we Wrześni	—	—	—	—	—
Tkanina	—	—	—	—	—
Tri	—	—	—	16000	15000
Unja (dawn. Ventzki) . . .	110000	100000	100000	130000	82500
Wagon Ostrowo	—	50000	40000	50000	25000
Wisła Bydgoszcz	—	—	—	220000	120000
Włókno	—	—	—	—	—
Wytwórnia Chemiczna . . .	8000	7000	6500	8000	6500
Wyroby Ceramiczne	—	—	—	50000	45000
Zakłady Chemiczne	—	—	—	—	—
Żar	—	—	—	—	—
Zjedn. Browary Grodziskie .	—	40000	—	40000	25000

Ruch w Spółkach Akcyjnych

Nowe spółki:

„La Pelisse" Tow. Akc. z siedzibą w Poznaniu. Kapitał zakładowy 500 milj. mk. Cel: uszlachetnienie i przeróbka skórek na futra.

Sp. Akc. „Fortuna" Fabryka wyrobów sukiennych i wełnianych w Śmiglu. Kapitał zakładowy 300 milj. mk. Cel: wyrób bielizny i artykułów wełnianych.

Mleczarnia Parowa i preparaty z mleka, Sp. Akc. w Buku z siedzibą w Pawłówku pod Bukiem. Kapitał zakładowy 900 milj. mk. Cel: prowadzenie mleczarni, przerób mleka, fabrykacja cukru mlecznego, mleka kondensowanego i innych przetworów.

Czempińskie Zakłady Hutnicze Tow. Akc. Kapitał zakładowy 2 miljardy mk.

Parowa Cegielnia w Piaskach, Sp Akc. z siedzibą w Piaskach w pow. Gostyńskim. Kapitał zakładowy 600 milj. mk. Cel: fabrykacja cegły, dachówek i wyrobów ceramicznych i tartaki, dalej handel przedmiotami pokrewnych branż oraz otwieranie oddziałów w kraju i zagranicą.

Spółki podwyższające kapitał akcyjny:

Tow. Akc. Stadjon, fabr. przyborów i przyrządów gimnastycznych w Poznaniu powiększa kapitał zakładowy o 425 milj. mk. t. j. do 500 milj. mk. drogą II emisji.

Tow. Akc. „Pneumatyk" fabr. wyrobów gumowych w Poznaniu powiększa kapitał zakładowy o 600 milj. mk. t. j. do 900 milj. mk. drogą IV emisji.

Tow. Akc. Hurtownia Spółek Spożywców w Poznaniu powiększa kapitał zakładowy do wysokości 250 milj. mk. drogą III emisji.

Tow. Akc. „Juta" w Poznaniu powiększa kapitał zakładowy do wysokości 100 milj. mk. drogą II emisji.

Tow. Akc. Hartwig Kantorowicz w Poznaniu powiększa kapitał zakładowy o 120 milj. mk. t. j. do 160 milj. mk. drogą II emisji.

Sp. Akc. „Tkanina" Tow. Akc. w Poznaniu powiększa kapitał zakładowy o 300 milj. mk. t. j. do 400 milj. mk. drogą IV emisji.

Browary Grodziskie Tow. Akc. w Grodzisku powiększa kapitał zakładowy o 45 milj. mk. t. j. do 150 milj. mk. drogą IV emisji.

Wielkopolska Hurtownia Szkła w Poznaniu Tow. Akc. powiększa kapitał zakładowy o 24 milj. mk. t. j. do 30 milj. mk. drogą II emisji.

Redaktor odpow.: Stefan Cichowski. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. Poznań. Wydawca: Związek Fabrykantów T. Z. Poznań.